

A

NAGYBÁNYAI REF. EGYHÁZMEGYE

1907. ÁPRIL 25. 26. NAPJAIN NAGYBÁNYÁN TARTOTT

RENDES KÖZGYÜLÉSÉNEK

JEGYZŐKÖNYVE

*

AZ EGYHÁZMEGYE HIVATALOS KIADVÁNYA

NAGYBÁNYA

NÁNÁSY ISTVÁN KÖNYVNYOMDÁJÁBÓL

1907

A

NAGYBÁNYAI REF. EGYHÁZMEGYE

1907. ÁPRIL 25. 26. NAPJAIN NAGYBÁNYÁN TARTOTT

RENDES KÖZGYÜLÉSÉNEK

JEGYZŐKÖNYVE

*

AZ EGYHÁZMEGYE HIVATALOS KIADVÁNYA

NAGYBÁNYA

NÁNÁSY ISTVÁN KÖNYVNYOMDÁJÁBÓL

1907

**A nagybányai reformált egyházmegye
1907. ápril. 25. 26. napjain Nagybányán tartott közgyűlésén
jelen voltak:**

Széll György esperes és *Helmeczy József* egyházmegyei gondnok elnöklete alatt:

Balogh István, Sátor Dávid, Szabó József, Nagy Elek lelkeszi tanácsbírák.

Tóth Mór, Csaba Adorján, Szilágyi Tihamér, Sinka Lajos világi tanácsbírák.

Magoss Ferencz lelkeszi, Torday Imre világi főjegyző.

Soltész Elemér lelkeszi aljegyző.

Nagy Lajos közpénztárnok.

Dr. Harcsár Géza ügyész.

Bogdán Lajos, Dávid Sándor, Dobos József, Ferenczy Imre, Hajdu Albert, Joó Kálmán, Kálmán Béla, Kálmán Sándor, Kató Béla, Kiss Sándor, Kócsi Péter, Meleg Albert, Nagy Sándor, Oláh Sándor, Öry Tamás, Papolczy Zoltán, Szabó Bertalan, Szabó Károly, Szentgyörgyi Zsigmond, Tóth Dániel rendes, Batta Miklós helyettes, Boronkay Béla, Czelder Béla segédlelkészek.

Imre Károly, Hajdu Ambrus tanítótestületi képviselők.

Pap Márton felsőbányai, Kocsis György nagykolcsi, Szeőke Sándor udvardi, Gaál István homoki, Molnár Lajos rozsályi, Horváth Miklós garbolcsi, Gacsályi Károly uszkai, Kató Dániel misztótfalusi, Kovács Péter nagyhodosi, Pándi Antal hiripi, Varga János apai, Asztalnok Sándor amaczi, Bagoly Albert aranyosmedgyesi, Szilágyi István ombodi, Ács Elek pettyéni, Bakos István lázári, Váczi Mihály mikolai, Nagy Gáspár sárközujlaki, Fényes Péter batizi, Nagy Elek kiskolcsi, dr. Vass Gyula nagybányai, Szoboszlay Sándor tisztabereki, Tóth Imre krassói, Lénárt Imre szatmárhegyi képviselők és számos érdeklődő.

1. Esperes ur Istenhez emelt buzgó könyörgés után a jelenlevőket szívesen üdvözli s

a közgyűlést megnyitja. Imáját és megnyitó beszédét közgyűlés jegyzőkönyvbe véteti.

Ima.

Mindenség hatalmas Ura! Meghajtjuk magunkat teelőtted. Mi, gyarló gyermekeid, anyaszentegyházad munkásai, alázatos szívvel hozzád fohászkodunk, ki nagy vagy és dicső. Segedelmedért esdünk, áldó kegyelmedet áhitozzuk.

Ott künn a természet ölen kibocsátottad a te lelkedet s megújítád a földnek színét! Megelevenült az utolsó rög is, zöldel a fű, virágot hozó a mező, bimbóval rakott a nem rég kopár ág. Élet, szinpompa, csodás varázs mindenfelé: a te nevedet magasztaló, a te hatalmatat dicsőítő!

Mi is hasonló czélt szolgálunk; a te országod eljöttén, a lelkek mezején munkálunk, kik itt összegyűltünk, mindnyájan, mert választott nép, királyi papság vagyunk igéd szerint. Az tisztünk, hogy feléd forduljon minden szív s nyomán megújuljon a lélek, valóra váljon az élet, virágot hozzon — néked illatozót — a szív s gyümölcsöt — nemest, neked tetszöt — érzületben, tettben s általa táruljon fel az élet összhangja, boldogsága, békéje, hogy éreztén a por fia lehessen a te gyermekeddé, zendüljön szívében, ajkán, mindennek — egeidre hatólag — a te nagy neved magasztalása, a te dicsőítésed, mint hálaadó halleluja, óh Uram, mindeneknek hatalmas Ura!

Erre kérjük, Atyánk, a te segedelmedet! Egyszersmind könyörgünk a te kegyelmedért is! Áraszd alá reánk a maga teljességében. Ez vezéreljen minket tanácskozásainkban! Hadd vetkezhessük le, mi szertehúzó, mi földi önzés. Engedd belátnunk, megértenünk, mi leghelyesebb ügyeink intézésében! Hogy sikerrel munkálkodván: a közt építhessük, a te anyaszentegyházadat s annak előbbviteléből — gyarló munkánk után a te neved dicsősége tündököljék ki. Amen.

Beszéd.

Nagytiszteletű és Tekintetes Egyházmegyei Közgyűlés!

Szálló igévé vált, hogy a tavasz megjötte meghozza itt e helyen a mi összejövetelünket is. Ugy lőn most is, összejöttünk. Vajha ne csak ott künn, de egyházi életünkben is a tavasz, a megújulás venné kezdetét! Ugy tetszik, jogos reményünk lehet. Köztudomásu, a zsinat bevégezte törvényhozói munkáját. Egyházi törvényeink szentesítést nyertek

s az életbeléptetésre várnak csupán. A zsinat alkotásai közt kimagaslanak: egyházi adózásunk könnyítése, a lelkeszi nyugdíjintézet létesítése, a lelkeszi fizetések elvben megállapítása. Mindezek — hogy többet ne említek — nagy horderejű intézkedések. Ha életre kelnek: áldott hatásuknak éreztetni kell magát az egyes egyházak életében. Mindemellett is, amit a zsinat alkotott, inkább az egyház külső rendjét képezi. A paragrafusok — önmagukban véve csak paragrafusok; megújodást pusztán nem adhatnak! Ennek forrása nem lehet más — mint volt már e helyről szerencsém érinteni — mint az evangéliom. Hatását élővé kell tennünk a lelkeken, áldását érezhetőbbé az egyesekben és a közélet viszonyaiban! Erre kötelez hivatásunk, ez tisztünk, mint őrtállóknak az egyházi élet terén! Ma — sajnos! — szürke közönyösség nehezedik oly sok egyháztagra! A vallás áldott hatásának tudatát — az erkölcsre, a házastársak között, a családban, a köznapi élet terén, a gazda és munkás körében — más eszmék, érdek-törekvések szinte háttérbe szorították és ellensúlyozzák! A létért való harcz köti ma le szinte egyedül az embert, gyűlölködést vet, osztályharczot szít, szembeállítja a munkást, munkaadót. Egyházainkat a kivándorlás erőben gyengíti s iskoláink az egyház testéről porladoznak alá, egyik a másik után! Külső bajunk is van, mely mélyre hat! Az egyenlőség, melyet az 1848. XX. t.-c. kimondott, csak névleg van meg reánk nézve, de nem valójában, annak attribútumaival! És az egyenlőség e nagy időszakában hány református embernek eszébe se jut, hogy ez a mi egyházunk, mely évszázadokon át a nemzeti nyelv fenmaradásában oszlop volt s szolgált a haza kulturális érdekeit a maga iskoláival első helyen, küzdve lelkiismereti szabadságáért, e haza szabadságáért küzdött: ez az egyház más felekezetekkel szemben mily egyenlőtlen helyzetben van az állam részéről nyújtott vagyoni támogatásban! Én nem kívánom el a más felekezetűek nyert vagyonát; de jogos igényeinknek kielégítését se mellőzhetjük. Mindezek bajok, Nagytiszteletű és Tekintetes Közgyűlés s figyelmünket méltán kihívják. Tegyük közös érülközésünkben szóvá, vigyük be társas életünkbe, csináljunk ez eszméknek propagandát; a közügynek — de a családok áhitott jóllétének is — teszünk vele szolgálatot!

Tárgyalandó ügyeinkre térve át, kiváló b. figyelmükbe kérem az uszkai, amaczi és hiripi egyház kérelmét. S midőn a közgyűlés szép számmal megjelent tagjait üdvözléném: a közgyűlést megnyitottnak nyilvánítom.

2. Egyházi képviselők megbízó leveleiket bemutatják. Esperes ur jelenti, hogy távolmaradásukat nála levélben indokolták: Soltész János,

Dezső Kálmán, Pap József, Varga Zsigmond, Molnár Lajos, Pásztor István, Barkász Albert, Sipos Károly, Bartók Károly, Sziky Ádám, Balajthy Károly, Bodnár János.

Egyházmegyei közgyűlésünk képviselőket az elől kitett sorrendben igazolja, az indokoltan távollevők mentségeit tudomásul veszi, indokolatlanul meg nem jelent Nagy Károly vámfalusi lelkészt négy korona bírságban elmarasztalja.

3. Jegyzőkönyv hitelesítésére

Elnökség, Csaba Adorján, Sátor Dávid, Szilágyi Tihamér tanácsbírák és a jegyzők küldetnek ki; a hitelesítés helye Nagybánya, ideje ápril 26.

4. A kinyomatott s a gyűlés tagjai között szétszótott tárgysorozat négy rendbeli pótlással felolvasottnak tekintetvén, a tanácskozás sorrendjéül elfogadtatott.

5. Esperes ur tárgysorozat előtt a következő előterjesztést teszi:

A letűnt év egyikét kevés számú nagyjainknak, a dunántúli egyházkerület főgondnokát, b. e. *Hegedüs Sándort* tova ragadta magával tőlünk. Meggyászolánk mindnyájan, el-elkeseregünk kora kidöltén! Azonban egyházmegyénknak nem volt alkalmá eddig gyászának kifejezést adni s a boldogult emlékét felírni jegyzőkönyvének lapjaira.

Közéletünk kiváló alakja volt. S ha ama római patricius, a hadverő, jogosan mondhatta magát büszkének, mert hazájának szolgált: ő, kiről emlékezünk, még inkább az lehetett volna, mert egyházát is szolgált. Szolgált készséggel, nemcsak mint a dunántúli egyházkerület főgondnoka, hanem úgy is, mint az országos gyámintézet végrehajtó bizottságának elnöke. Nagy előszeretettel foglalkozott, mint a Magyar Prot. Irod. Társaság elnöke, annak ügyeivel s évről-évre tetemes áldozatot hozott a *Koszoru* füzetek tárgyában.

Elvesztésén bánkódva, pusztán az az egy lehet vigaszunk, hogy a miénk volt, egyházunk javára munkálhatott. S ha elszállt lelke — hová az ő Ura elszólitotta magához közülünk — alánéz onnan a végetlenség honából: lássa meg a hála, a kegyelet e piczike virágszálát, melyet — róla emlékezve — feléje nyújtunk.

Legyen áldott s élő közöttünk emlékezete!

Egyházmegyei közgyűlésünk néhai Hegedüs Sándor dunántúli egyházkerületi főgondnok emlékezetét jegyzőkönyvében megörökíti s erről a boldogult családját kivonaton értesíti.

6. Olvastatott a szavazatbontó bizottság Színerváralján 1907. febr.

21-én fölvelt jegyzőkönyve. A világi tanácsbíróságra beérkezett 42 szavazat, melyből Sinka Lajosra 33, Szeőke Sándorra 6, Madarassy Lászlóra 1, Sinka Sándorra 1, Szeőke Bélára 1 szavazat esett; e szerint Sinka Lajos általános többséget nyert.

A világi aljegyzőségre beérkezett 41 szavazat. Szavazatot nem adott Uszka. A beérkezett 41 szavazatból Szeőke Sándorra 19, Sinka Lajosra 7, dr. Vass Gyulára 5, Helmeczy Pálra 4, dr. Miskolczy Sándorra 3, Szeőke Barnára, Bay Miklósrá, Pap Mártonra 1—1 szavazat esett; e szerint általános többséget senki sem nyert.

Folytatólag olvastatott a szavazatbontó bizottság Nagybányán 1907. ápril 24. tartott gyűlésének jegyzőkönyve, mely szerint az egyházmegyei világi aljegyzőségre elrendelt második szavazásnál beadatott 40 szavazat. Nem adott szavazatot Krassó és Rozsály. Nagypalád szavazata, gondnoki aláírás és pecsét hiányozván róla, érvénytelen. Az érvényes 39 szavazatból Szeőke Sándorra 22, Sinka Lajosra 17 esett.

A szavazatbontó bizottság jegyzőkönyvei alapján egyházmegyei közgyűlésünk Sinka Lajost az egyházmegye megválasztott világi tanácsbírájának, Szeőke Sándort egyházmegyei világi aljegyzőnek jelenti ki. Szeőke Sándor nevében Tóth Mór tanácsbíró bejelenti, hogy a megválasztott aljegyző nagymérvű elfoglaltságára hivatkozva a kitüntető megbízást nem fogadja el. Sinka Lajos tanácsbíró a hivatalos esküt leteszi, a választásért lelkes, szép beszédben mond hálás köszönetet. A közgyűlés részéről esperes ur üdvözli szívesen és melegen a megválasztott tanácsbíró, kinek jövő működéséhez Isten áldó segedelmét kéri.

Az egyházmegyei aljegyzőségre esperes ur új választás elrendelésével bizatik meg; a szavazatbontó bizottság tagjai esperes ur elnöklete alatt Sátor Dávid, Szabó József, Tóth Mór, Szilágyi Tihamér tanácsbírák lesznek.

Uszka, Krassó és Rozsály egyházak elnöksége felhívatik, hogy szavazat nem küldését esperes urnál 15 nap alatt igazolja; Nagypalád érvénytelen szavazatáért lelkész négy koronára büntettetik, mely összeget 15 nap alatt az egyházmegyei közpénztárba beküldeni köteles.

7. A szavazatok három csomagának megsemmisítésével

Bogdán Lajos és Szabó Bertalan lelkészek bízhatnak meg, kik megbízatásukban azonnal eljárak.

8. Olvastatott Soltész János egyházmegyei tanácsbírónak közgyü-

lésünkhöz intézett levele, melyben megköszönvén egyházmegyénknek iránta több ízben megnyilvánult kitüntető bizalmát, hosszú időn keresztül viselt tanácsbírói tisztéről részint megrendült egészségi állapota, részint előrehaladt kora miatt lemond. Isten áldását kéri az egész egyházmegyére s annak minden egyes tagjára.

Egyházmegyei közgyűlésünk sajnálattal értesül nagybuzgalmu régi munkásának gyengélkedéséről; öt tanácsbírói karában továbbra is megtartani óhajtja, ennél fogva lemondását nem fogadja el, kéri lemondása visszavételére.

9. Olvastatott az esperesi jelentés következőkben:

Nagytiszteletű és Tekintetes Egyházmegyei Közgyűlés!

Az időközi változásokra, mint más ügyekre vonatkozó jelentésemet van szerencsém az alábbiakban előterjeszteni.

I. Mult őszi közgyűlésünk óta úgy a lelkészi, mint a tanítói karban megvolt a maga halottja. A lelkészek sorából az Urnak megvénhedett szolgája, *Papolczy Károly* szatmárhegyi lelkész dőlt ki, a tanítói karból pedig *Majoros István* kishodosi jóreményű tanító. Amaz ötven éven felül szolgált az ő Urát s hirdette — ha megtörtén is — az ő igéit. Emez csak most kezdte pályáját — alig fél éve — s kivágattatott az élők földéből! Mindkettő — az a régi szolga, a magával tehetlenné vált agg, mint ez a hivatása küszöbét átlépett ifju — sorsa egyiránt kihívja részvétünket! Nyugodjanak békében!

A szatmárhegyi egyházba — felügyelő lelkésze lemondván — h. lelkészül Batta Miklós s. lelkészt alkalmaztam.

A nagybányai egyházban Soltész Elemér mellett a s. lelkészi teendők végzésére felhatalmaztam Takács Ferencz s. lelkészt, aki azonban néhány nap mulva egyházmegyéinkből eltávozott.

A tanítói karban a következő változások történtek: 1) Krassón Vass Lajos választatott meg másodtanítóul, 2) Kispaládon Vörös Kornélia, 3) Amacson Mészáros Jenő, 4) Mikolában Váczi Mihály, 5) Egriben Biky Sándor (helyettesből), 6) Nagypaládon Helmeczi Sándor. Mint rendes tanítókat ideiglenesen megerősítettem. Ombodra próbaéves tanítóul Szilágyi István választatott meg. Magosligeten pedig a lemondott Borsi István helyett Dósa Jenő s. lelkész alkalmaztatott ideiglenesen. Mindkettőt — mint ideiglenes tanítót — hatáskörömből folyólag megerősítettem.

II. A 71—1906. sz. a. elszámolt s okt. havában a püspöki hivatalhoz beterjesztett Bocskai-alaphoz járultak ujabban: Kishodos 3 K,

Tisztaberek 2 K. Összes egyházaink közül pusztán *Magosliget* zárta ki magát ez adakozásból.

Az egyetemre időközben adott Szatmárhegy 10 K, Kakszentmárton 20 K, Józsefháza 3 K, Garbolcz 4 K 50 f, Adorján 11 K 70 f. Összesen 49 K 20 f.

Kitértek az adakozás alól: *Lázári, Kispeleske*. Jelentést nem adtak, tehát nem is foglalkoztak vele: *Kőszegremete, Rozsály, Uszka*.

A templom, paplak, iskola-építés tárgyában 70—1906. sz. egyházmegyei végzéssel jelentéstételre elkötelezettek közül 1) Szamoskóród jelenti, hogy iskolát nem építhet, mert templomépítéshez készül, mire 10 éven át 25^{0/100}-os önkéntes adót vállalt s építési tőkéje tőkesegélylyel együtt 8155 K. Iskolát úgy építhet csak, ha közgyűlésünk ezer koronás iskolaépítési segélyben részesíti, vagy ha a kerület iskolai tőkesegélyt nyújt nekie. 2) Adorján a templomon, tornyon és lelkészlakon az egyház pénzügyi viszonyai által engedett javításokat megtette. 3) *Tisztaberek, Uszka, Dobrácsapáti* jelentést most sem adott, tehát ismételt ízi határozatára sem közgyűlésünknek.

III. A közalapi járulékok közbelépésem folytán befolytak ugyan, de nem a kellő időben; úgy, hogy névleg az 1906. decz. 31-én lezárt számadás szerint egyházmegyénkben némi hátralék van. Hogy ez jövőben meg ne ismétlődjék, az egyes egyházakat utasítani kérem, hogy a 22—1906. sz. e. ker. végzés értelmében, közalapjaikat minden körülmények között deczember hó első felében beküldjék — ha az egyházi pénztár megterheltetésével is — hogy deczember 20-án az egyházmegyei közalapkezelő beszolgáltatthassa azokat a földhitelintézet-hez s így semmi néven nevezendő hátralék (eltekinve a törlendőktől) ne maradjon!

IV. A beterjesztett költségvetéseket, ha szinte egy pár helyen nagyobb fedezeti hiány mutatkozott is, megerősítettem, utasítva a kellő fedezet előállítására azokat az egyházakat, melyek fedezethiányai számottevők. Költségvetéseiket a következő egyházak nem terjesztették be: *Uszka, Szatmárhegy, Rozsály, Kőszegremete, Krassó*. Amennyiben pedig a költségvetésnek nincs gyakorlati jelentősége, ha az évi egyházi számadás nem annak keretében mozog s nem ahoz mérten készül: kérem utasítani az egyházakat, hogy az egyházi számadás a költségvetésen épüljön szorosan! Tehát ne a gondnoki napló legyen a számadás, hanem a költségvetés czimletei szerint és alá csoportosítva legyen minden bevétel és kiadás a jövő évtől kezdve. Ha a költségvetést betartatni sikerül: várható, hogy a kipkedő és ötletszerű építkezés korláto-

zást szenved s előtérbe lép a tervszerűség és megfontoltság. Jelentésem zártán tisztelettel vagyok Avasujváros, 1907. ápril 19. *Széll György* esperes.

Egyházmegyei közgyűlés részvétellel veszi tudomásul az Ur megvénhedett szolgájának, Papolczy Károly szatmárhegyi lelkésznek elhunytát; az Ur szőlőjében több mint félszázadig lelkesen forgolódo s a földi fáradalmaktól immár megpihent munkásnak emlékét jegyzőkönyvileg megörökíti; ugyszintén a pálya kezdetén kidőlt jóreményű Majoros István kishodosi tanító nevét is feljegyezi.

A belhivatalnoki változásokra vonatkozó esperesi intézkedéseket helyesléssel megerősíti.

A Bocskai-alapra és az egyetemre utólagosan befolyt adományokat tudomásul veszi s azon egyházak viselkedését, melyek a nemes célra semmi áldozatot nem hoztak, sőt még jelentést sem adtak, helyteleníti.

Tudomásul veszi Szamoskóródnak az iskola építésére, Adorjának a templom kijavítására vonatkozó jelentését is; ellenben a jelentést 70—1906. számú ismételt meghagyásra sem adott Tisztaberek, Uszka, Dobrácsapáti fegyelmi eljárás terhe alatt elköteleztetnek, hogy e végzés vételétől számi-15 nap alatt — Tisztaberek és Dobrácsapáti a templom-építésre vagy javításra, Uszka a lelkészi, lak és iskola-javításra vonatkozó intézkedéseiről vagy tervezetökről — az esperesi hivatalhoz jelentést adjanak.

A közalapi járulékok törvényszerű kezelése céljából, vonatkozással az egyházkerület 22—1906. számú végzésére, elkötelezi egyházmegyénk az egyes egyházakat, hogy évi járulékaikat még az egyházi pénztár terheltetésével is decz. 20-ig mindig befizessék.

Ugyszintén kimondja egyházmegyei közgyűlés, miszerint a gondnoki számadások jövőre a költségvetésnek megfelelőleg s annak czimletei alá csoportosítva készítendők.

A költségvetést be nem terjesztett egyházak fegyelmi eljárás terhe alatt elköteleztetnek, hogy azt 15 nap alatt az esperes urhoz benyujtsák.

10. A szatmári főgymnázium igazgatótanácsába egyházmegyénk részéről küldött rendes tag megbízatása 1906. nov. havában lejárván, újabb 6 évre, azaz 1912. nov. haváig érvényes meg-

biztatással igazgatótanácsossá Széll György esperest választja meg közgyűlésünk.

11. A szatmári tanítónőképző intézet Rendtartásának 9. §-a alapján egyházmegyei közgyűlésünk az intézet igazgatótanácsába egy, a fentartó testületbe pedig két tagot küld.

Egyházmegyei közgyűlésünk a szatmári tanítónőképző igazgatótanácsába Csaba Adorján tanácsbíró, a fentartó testületbe Tóth Mór és Szabó József tanácsbírákat választja meg.

12. Az uszakai egyház hivei folyamodnak, hogy az egyházi adózást jövőre az eddiginél méltányosabb alapon, igazságosabb kulcs szerint, a termények és szolgáltatásoknak természetben való kiszolgáltatása helyett készpénzben teljesíthessék.

A lelkész részére köteles 1600 koronát, a fizetéskiegészítési összeg (kongrua 852 korona) levonásával, a tanító részére köteles 800 koronát a (256 korona) államsegély hijával pénzben óhajtják teljesíteni s ezt állami adó után, aki adót nem fizet, arra párbér czimen óhajtják kivetni.

Kérelmüket azzal indokolják, hogy amikor a jelenleg érvényben levő lelkészi és tanító fizetéseket, illetve díjleveleket megállapította az egyház, a hivek többen voltak és vagyonosabbak, a község határa egészen az ev. ref. egyház tagjainak birtokában volt, a lakosság 300 holdas erdeje a fa előállítását igen könnyűvé tette; ma pedig egyházunk hivei számban és erőben annyira megfogytak, hogy nem képesek, az igavonó erő elfogyta miatt, a rájuk nehezedő nagymérvű egyházi szolgáltatásokat teljesíteni s különösen a belhivatalnokoknak járó 19 öl fát előszállítani, mert azért ma már egész 60—80 kilométernyire kell menni s ott is drága áron kell megvenni; még hozzá elszegényedtek, a község határa már felerészben más vallásuaké, a meglevő felerész 650 hold és nagyrészben el van terhelve, immár inkább csak bérlői, mint tulajdonosai saját földjüknek.

Esperes és egyhm. gondnok urakat felkéri egyházmegyei közgyűlés, hogy Uszkába személyesen kiszállva, bölcs belátással úgy a zürzavaros viszonyok megszüntetését, mint a díjlevél elkészítését eszközöljék.

13. Az amaczi egyháztanács előterjeszti, miszerint iskolája a tanügyi követelményeknek már ez idő szerint meg nem felel, a tanfelügyelőség is megintette, hogy ha szept. 1-ig új iskolát nem épített az egyház, bezáratja az iskolát; már pedig ők új iskolát építeni nem képesek, mert templomuk és tornyuk elodázhatatlan javítása egész erejüket igénybe veszi, mert az egyházi pénztár 2000 koronánál e célra többet nem

adhatna, ha pedig ezt odaadná: akkor a templom és torony javítására nem maradna semmi; továbbá, mert a 340 lelket számláló kis egyház tagjai igen szegények és eladósodottak, rendkívüli adóval nem terhelhetők, annál is inkább, mivel az állami adót meghaladó rendes egyházi adót is alig bírják; végül mert helységük az iskolák államosításának kiindulási pontjában fekszik s az államosítás küszöbön áll, emiatt felekezeti iskolájukat alig tudnák megtartani. Éppen azért kérik az egyházmegye beleegyezését arra nézve, hogy iskolájuk államosítása végett a tanfelügyelőséggel tárgyalásba bocsátkozhassanak s vele az egyházra nézve előnyös szerződést köthessenek.

Sajnálattal veszi tudomásul közgyűlésünk az amaczi iskola tarthatatlan állapotát, ezzel szemben az egyház gyenge anyagi erejét; nyilván látja, hogy ezen az egyházközség folyó évi szept. elsőig segíteni nem tud; éppen azért felkéri esperes urat, hogy a tanfelügyelőségnél az amaczi iskola részére haladékokat eszközöljön még a jövő tanévre. E mellett utasítja az egyházat s annak előljáróságát, hogy ébredjen fel a csüggedés álmából, szólítsa tette a hivek áldozatkészségét, vegye számba meglévő tőkéjét s keresse fel az egyházmegye rendelkezése alatt álló kevés segélyforrást és építsen ne 10—12000 koronás, hanem egy 5—6000 koronába kerülő iskolát és tanítói lakást; mentse meg az ösöktől rámaradt örökséget, a hazának jó polgárokat, az egyháznak igaz hiveket nevelő felekezeti iskolát.

E határozat ellen az egyház képviselője felebbezést jelentett be.

14. A pálfalvai leányegyház következő kérelemmel járul az egyházmegyei közgyűlés elé: Mondja ki az egyházmegyei közgyűlés, miszerint az oly leányegyházak képviselői, melyek az egyházmegyei költségekhez aránylag járulnak, a rendesapidíjban részesítendők. A leányegyházak képviselői tanácskozási joggal bírnak, de nem szavazhatnak. Ha pedig ez teljesíthető nem volna, mondja ki azt, hogy a leányegyházak az egyházmegyei költségek fizetésére nem köteleztetnek.

Egyházi törvényünk az egyházmegyei közgyűlés alkotó tagjai közt a leányegyházak képviselőit nem említi, ennél fogva a kérelemnek hely nem adható, sem a képviseltetés, sem aapidíj tekintetében.

15. G. Szabó Kálmán debreczeni nyomdász, néhai Szabó Lőrincz volt mikolai lelkész fia, hivatkozván viszontagságos életére, testi fogyatkozá-

sára, szomorú anyagi körülményeire s arra, hogy az egyházmegyei gyámintézettől ezelőtt mintegy 15—16 évvel 20 frt segélyben részesült, gyámintézeti segélyért folyamodik legalább arra az időre, míg munkaképessége családjá fentartását ismét biztosíthatja. Azt is kéri, hogy a debreczeni városi nyomdában leendő alkalmaztatása tárgyában az egyházkerülethez beadott kérelmét pártolólág támogassa egyházmegyei közgyűlésünk.

Folyamodó utóbbi kérelmét, midőn az az egyházkerületi közgyűlésen tárgyalás alá kerül, egyházmegyénk képviselőinek jóindulatú figyelmébe ajánlja közgyűlésünk; gyámsegélyre vonatkozó kérelmét pedig érdemleges határozat hozatala végett átteszi a gyámintézet választmányához.

16. Lázáriban Öry Tamás lelkész és Kanizsay Jenő főgondnok kettős elnöklete alatt *Szeretet-egyesület* alakult, mely egyesületnek célja: szegény iskolás gyermekek könyvvel és ruhával segélyezése; árvák, szegények, elhagyatottak, nyomorultak felsegélése pénzzel, ruhával, vagy élelemmel; a keresztyén szeretet ápolása; a hívők egyességében a ref. öntudat és testvéri szeretet felébresztése. Nevezett egyesület alapszabályait beterveztette egyházhatósági megerősítés végett.

Egyházmegyénk közgyűlése örömmel erősíti meg a lázárii egyház kebelében alakult nemes célú *Szeretet-egyesület* alapszabályait; egyben a keresztyéni munkás szeretet gyakorlására s az egyházi élet felüdítésére munkáló haszoncélú egyesületek alapítását az egyházak őrállóinak figyelmébe melegen ajánlja.

17. Tóth Péter sárközi egyháztag a gondnoki tisztt el nem vállalása miatt az egyháztanács által reá rótt 50 korona bírság ellen felebbezéssel él, mivel községi esküdtti tiszttet töltt be, már pedig két tisztség viselése magára és családjára nézve sérelmes és káros.

Tekintettel az egyházi törvény 17. §-ába lefektetett indokra, mely szerint felfolyamodó ez idő szerint oly mérvű polgári közszolgálatot teljesít, mely őt a gondnoki teendőkhöz végzésében akadályozza: egyházmegyei közgyűlés a sárközi egyháztanács ítéletét feloldja s Tóth Pétert ezuttal a felmentési díj alól felmenti.

18. Nagy Lajos felsőbányai lelkész az egyházmegye 1900. évi 82. számú végzése alul, mely szerint konfirmálni csak tanköteles koruk betöltése utáni évben lehet a gyermekeket, a felsőbányai egyházra nézve felmentést kér, mert azt az ottani felekezeti és foglalkozási viszonyok miatt betartani lehetetlen, vagy legalább is vallásunk, egyházunk érdekében határozottan káros.

Egyházmegyei közgyűlés a hivatolt végzést teljes megfontoltsággal éppen a konfirmációi oktatás foganatosabbá tétele céljából hozta, ugyanazért azt továbbra is fentartja s elvárja a buzgalmáról ismert felsőbányai lelkésztől is, hogy azt mind maga megtartja, mind a szülékkel megtartatja; oly esetben pedig, midőn a halasztásból felekezeti kár származhatnék, lelkészi prudenciája bizonynyal meg fogja találni az egyházi érdekeinknek megfelelő eljárást.

19. A méhteleki egyház többször kifogásolt, szűk iskolatelkének kibővítése céljára megvette 600 koronáért Sáfár Mihály (nős Putnik Erzsébettel) méhteleki lakostól, Méhtelek község 178. számú telekjegyzőkönyvében 286 kat. hrsz. alatt felvett ingatlant; viszont eladta, szintén az említett célból, a saját tulajdonát képező 151. sz. tjkvben 527 kat. hrsz. alatt felvett ingatlant 400 koronáért Bikás János méhteleki lakosnak; kéri a presbyteri és egyházközségi közgyűlési határozatokkal támogatott mindkét adás-vevési szerződés jóváhagyását.

Miután a kiküldött bizottság mind a vételt, mind az eladást az iskola és iskolatelek kibővítése céljából szükségesnek és indokoltnak találta; miután a vétel és eladás összegei az ingatlan mai forgalmának megfelelnek: úgy a vételi, mint az eladási szerződést közgyűlésünk pártoló ajánlattal terjeszti az egyházkerületre megerősítés végett.

20. Barkász Albert méhteleki lelkész, a méhteleki egyháztanács 26—1907. számú azon határozatát, melylyel a közelebb megvett Bikás-féle telket az ideig, míg az épületeket a lelkészi udvaron nem rendezi, egészen az iskolatelekhez csatolta, megsemmisíteni kéri több oknál fogva. Először a most vásárolt Bikás-telek a kért részen kívül is megfelel az elérendő célnak. Másodszor a szóbanforgó terület alig nagyobb a vásárolt telek egyharmadánál és az iskolától oly távol esik, hogy azon a gyermekek ellenőrzése lehetetlen. Harmadszor a Bikás-féle telekért cserébe adott foglár-telket lelkész és tanító együtt használták s így lelkésznek jogos igénye van a vásárolt telek egy részéhez.

Egyházmegyei közgyűlés egyháztanács határozatát a lelkész által felhozott indokokból, különösen a cserébe adott foglár-teleknek a tanítóval történt együttes használata okából megváltoztatja és az ujabban vásárolt Bikás-féle telek egyharmadának a lelkészi telekhez csatolását már most elrendeli.

21. A méhteleki egyház előjárósága az iskola-épületnek kibővítése céljából az 1906. évi szeptember 27-én tartott közgyűlés 95 sz. határo-

zatával részére a rendelkezés alatt levő államsegélyből megszavazott 1000 koronának mikénti felhasználásáról részletes számadását beterjeszti.

A beterjesztett jelentés és számadás jóváhagyólag tudomásul vétetik.

22. Néhai b. e. Márton Bálint volt egyházmegyei tanácsbíró 1884-ben kelt végrendelete szerint a pálfalvai leányegyháznak vagyonából 12°/_o-ot, az ombodi egyháznak 5°/_o-ot, az amaczi és pettyéni egyházaknak 4—4°/_o-ot hagyományozott. Az örökhagyó özvegye, ki férje hagyatékának haszonélvezője volt, az 1906. évben elhalván, nevezett egyházakra nézve az örökösödés megnyílt ugyan, de a hagyatéki ügy bonyolult volta miatt annak rendezése rövid idő alatt alig remélhető. Nevezett egyházak tehát szabályszerű presbyteri és közgyűlési határozatokban az iránt kérelmeznek, hogy — amennyiben tisztességes vevő ajánlkozik — a reájok eső örökséget eladhassák, hogy így a perlekedés költségeitől és a késedelemből származó veszteségtől megmeneküljenek. Egyben mind a négy egyház jelenti, hogy már is van vevő, ki a hagyaték 1°/_o-áért 600 koronát adni hajlandó s viszont ennyiért az egyházak is előnyösnek tartják magukra nézve az örökség eladását.

Egyházmegyei közgyűlésünk a pálfalvai, ombodi, amaczi és pettyéni egyházaknak, kérvényeikben kifejtett indokok alapján megengedi, hogy a néhai Márton Bálint hagyatékából részökre eső örökséget — 1°/_o-ért 600 koronát számítva, avagy magasabb árban — árverés útján eladhassák; egyzersmind utasítja nevezett egyházakat, hogy az eladás megtörténtéről annak idején az egyházmegyének jelentést tegyenek s az örökségből befolyó vételárat a boldog emlékü örökhagyó rendelkezésének megfelelően kezeljék.

E határozat megerősítés végett az egyházkerületi gyűlésre fölterjesztetik.

23. A batizi egyház 1907. febr. 8. tartott presbyteri és ápril 14. tartott közgyűléséből megerősítés végett beterjeszti a belhivatalnokok fafizetésének megváltására vonatkozó határozatát, mely szerint, tekintettel a változott viszonyokra, a lelkeszt illető faváltság újabb öt évre az eddigi 120 K helyett 180 koronában, a tanítót illető faváltság pedig 88 K helyett 135 koronában állapittatik meg.

Egyházmegyei közgyűlésünk a batizi egyháznak belhivatalnokai iránt tanusított méltányos eljárását elismeréssel veszi tudomásul s a failletőség megváltására nézve hozott s idézett egyességi határozatot öt évre készséggel jóváhagyja.

24. Az udvarii egyház 1907. márcz. 10. tartott presbyteri és ápr. 7. tartott közgyűléséből megerősítés végett beterjeszti a lelkész és egyház között létrejött egyességet, mely szerint a lelkészt illető 8 öl tűzifa váltságául újabb öt évre az egyház az eddigi 120 K helyett évi 180 koronát fizet lelkésznek.

Egyházmegyei közgyűlésünk az udvarii egyháznak lelkésze iránt tanusított méltányos eljárását elismeréssel veszi tudomásul s a lelkészi failletőség megváltására vonatkozó s idézett egyességi határozatot öt évre készséggel jóváhagyja.

25. A nagypaládi egyház 1906. aug. 5. tartott presbyteri és 1907. márcz. 10. tartott közgyűléséből megerősítés végett beterjesztett kántor-tanítója új díjlevelét, melyet az egyházmegyei közgyűlés 1906—79. sz. határozattal pótlás végett az egyházhoz visszatett volt. A beterjesztett díjlevelben az 1883. évi díjlevel szerint terményben, fában és tandíjban szolgáltatandó tanítói fizetés 1061 K 92 fillért tesz ki, míg kántori javadalmúl lakás, 200 koronát jövedelmező föld és temetési stóla szolgál.

Eltekintve attól, hogy a lakás mint tanítói javadalom lett volna a díjlevelbe felveendő: helyteleníti és a korszellemmel összeegyeztethetetlennek tartja egyházmegyei közgyűlésünk, hogy oly tehetős egyházban is, mint a nagypaládi, a tanítói fizetés az egyháztagek gazdálkodási viszonyaitól függvén, állandó hullámnak van kitéve; az meg éppen törvénybe ütköző, hogy a belhivatalnok terménybeli fizetését közvetlenül kapja az egyháztagektól. A beterjesztett díjlevelet tehát azzal teszi vissza egyházmegyei közgyűlésünk az egyház előjáróságához, hogy amennyiben a tanítói fizetés nagy részét jövőre is terményben adná ki az egyház, a termény mennyiségét súly szerint egyszer s mindenkorra állapítsa meg s azt az egyház magtárából meghatározott időben szolgáltatassa ki, a díjlevelbe pedig az így megállapított termény értékét vegye föl. Mindenesetre helyesebb volna azonban, ha az egyház a tanítói fizetés terménybeli részét készpénzfizetéssel megváltaná s eként belhivatalnokát a termény értékesítésével járó fáradságtól s esetleges károsodástól is megkímélné.

26. A krassói egyház 1906. július 1. tartott presbyteri és 1907. ápril 7. tartott közgyűléséből beterjeszti az általa fentartott kántororgonista első fanítói állomás díjlevelét, mely szerint ez állomás tanítói javadalma 1000 korona, lakás és a törvényes korpótlék; kántori javadalma

pedig föld kert, termény, tűzifa és stóla 378 korona értékben, úgy hogy az összes javadalom, a lakás értéke 200 koronában állapítatván meg, 1578 koronát tesz ki.

Egyházmegyei közgyűlésünk a beterjesztett iratokat, mint-hogy a régi díjlevél nem mellékeltetett, pótlás végett az egyháztanács elnökéhez visszateszi.

27. Az ombodi egyház presbyteriuma és közgyűlése határozatilag megengedte a községnek, hogy a templom czintermének keleti részén egy 12 m. hosszú és 6 m. széles, mintegy 1400—1600 koronába kerülő postaépületet emelhessen, oly feltétellel, hogy annak hasznából az építési tőkét és kamatot 15—16 év alatt törlesztvén, ez idő elteltével az épületet minden jogaival az egyház tulajdonába bocsássa. Kéri egyháztanács az egyházra nézve semmi teherrel nem járó s idő multával lényeges hasznot hajtó építkezés megengedését, a beterjesztett határozat megerősítését.

Egyházmegyénk közgyűlése, miután a község a szándékolt építkezéssel az épület használatán kívül semmi jogot nem szerez, azzal a hozzáadással hagyja helybe az ombodi egyház intézkedését, hogy a használati jog a hasznélvezés kezdetétől számítandó 16 év alatt lejár; ha pedig a törlesztetlen levő építési költséget az egyház időközben kifizeti, akkor az épület minden jogaival az egyház birtokába megy át.

28. Az ombodi egyház temploma renoválási költségére 4000 K kölcsönt szándékozik valamelyik egyházi pénzügyintézet felvenni és e kölcsönt a hivaikra állami adó után kivetett 25%-os, öt éven keresztül fizetendő rendkívüli adóval kívánja törleszteni. Becsatolja az idevonatkozó presbyteri és közgyűlési határozatokat, kéri azokra az egyházmegye jóváhagyását.

Közgyűlésünk az ombodi egyháznak temploma renoválására vonatkozó határozatát helyesléssel tudomásul veszi, az e célra szükséges 4000 koronának valamelyik pénzügyintézet felvételét engedélyezi, a kötendő szerződés megerősítésére esperes urat felhatalmazza, a törlesztés céljából szükséges 25%-os rendkívüli adókivetést helybehagyja, a költségvetésnek esperes urhoz beterjesztése mellett.

Megerősítés végett az egyházkerületre fölterjesztetik.

29. Az egyházi adó kivetése, behajtása, a szolgálmányok teljesítése céljából 96—1906. számú egyhm. végzéssel az uszakai egyház kebelébe kiküldött bizottság tagjai: Csaba Adorján tanácsbíró és Magoss

Ferencz egyh. főjegyző eljárásuk eredményéről fölvett jegyzőkönyvet beterjesztik. Eme jegyzőkönyv szerint az uszakai egyháztanács az 1906. évre szóló egyházi adókimutatást a régi alapon eszközli, de jövőre új adókulcsot akar; kéri a készitendő igazságosabb adókulcshoz az egyházmegye jóakaratu támogatását. A kapcsolt jelentés sajnálattal említi a vezető erő gyöngülését, mely miatt úgy a presbyterium, mint az egyház tanácsstalanul vergődik s a zürzavar állandóan napirenden van.

Küldöttség eljárása helyesléssel tudomásul szolgál; ami az egyházi adókulcsot illeti, e tekintetben egyházmegyénk már fentebb intézkedett.

30. A nagypaládi egyház az egyházmegyei közgyűlés 1906—78. sz. határozatával pótlás végett visszaadott ama kérelmét, mely szerint az egyháztanács 1906. aug. 27-én tartott üléséből 20 db, összesen 1583 K értékű kötelezvény mint behajthatatlan követelés törlésére engedélyt kér, a hiányok, u. m. gondnoki aláírás és közgyűlési jóváhagyás pótlásával ujolag beterjeszti. Egyszersmind 1907. febr. 19. tartott presbyteri és közgyűlésből ismét 13, névszerint kimutatott adós összesen 551 K 24 fillér tartozásának, mint behajthatatlan követelésnek a törlésére is engedélyt kér; ugyanakkor másik 13, név szerint felsorolt adós perlését határozatilag kimondja. A törlés indokául mindkét esetben az adósok vagy utódaik elszegényedése, elhalálózása, munkaképtelensége vagy kivándorlása emlittetik. A felelősség megállapítására vonatkozólag pedig 1907. febr. 19. tartott üléséből azt a feleletet adja az egyháztanács és közgyűlés, hogy „a felelősséget, mivel az akkori presbyterek közül egy sem él, meg nem állapíthatja.”

Sajnos tudomásul veszi egyházmegyei közgyűlésünk a nagypaládi egyháztanácsnak az egyházi vagyon kezelésében a multban tanusított hanyagságát s minthogy az egyház közönsége a behajthatatlannak minősített, összesen 2134 K 24 fillér követelés törlését egyértelműleg kérelmezi, ez összegnek a kétféleképp kimutatás szerint való törlését elrendeli; egyben az egyháztanácsot a perlés alá kerülő adósokkal szemben, valamint jövőre az egyház tőkepénzének és mindennemű vagyonának kezelésében szigoruan lelkiismeretes eljárásra törvényes felelősség terhe alatt utasítja és elkötelezi.

31. A lázárii egyház 1906. decz. 31. tartott presbyteri és 1907. márcz. 3. tartott közgyűléséből az 1897-ben kiállított s ugyanazon évben az egyházkerület által megerősített tanítói díjlevélnek módosítását kéri azért, mert az ezen díjlevélben 400 frt tanítói fizetés mellett kitüntetett

50 frt „kántordíj“ a tanítói államsegély kiutalásánál félreértésre adott alkalmat s az 1906. évben az államsegélyt az illetékes hatóság 100 koronával lejjebb szállította s ez elvont összeget az egyház csak kérvényezés és felvilágosító előterjesztés után nyerte meg újra. A módosított díjlevél szerint a lázárii kántortanító fizetése lenne: Termény- és földváltás az egyháztól 238 K, énekvezérségért 100 K, államsegély 462 K, összesen 800 K és a törvényes korpótlék; míg jegyzet szerint külön 100 korona tiszteletdíj jegyzői teendőkért s a kanonikus órákon való templomi szolgálatért adatnék.

Mindenekelőtt tisztázandó az a kérdés, hogy az 1897. évi díjlevélben kimutatott 251 frt államsegély mikor és hogyan apadt le a most beterjesztett díjlevélben fölvevett 462 koronára. Továbbá kétségtelenül megállapítható, hogy míg az 1897. évi díjlevélben 251 frt államsegély + 149 frt alapfizetés = 400 frt volt a tisztán tanítói fizetés: addig a módosított s jóváhagyás végett beterjesztett díjlevélben a tisztán tanítói fizetés csak 700 korona, melyet az énekvezérségért adandó 100 korona egészítene ki 800 koronára. Már pedig 800 koronánál kevesebb tanítói fizetésről szóló díjlevelet egyházmegyei közgyűlésünk meg nem erősíthet. Utasítatik azért a lázárii egyház előljárósága, hogy az államsegélyben mutatkozó csökkenésnek adja okát és magyarázatát; továbbá, amennyiben az 1897. évi díjlevelet módosítani óhajtja, az új díjlevélben a tényleges államsegélyt az egyház részéről legalább 800 koronára egészítse ki tisztán tanítói fizetésül; ezenkívül igtassa díjlevélbe a tanítónak természetben adott lakás értékét vagy a pénzben adott lakbért is; a kántori, jegyzői s szószéki szolgálat díjazását pedig egy összegben állapítsa meg és külön tüntesse ki.

32. A nagybányai ev. ref. iskolaszék elnöke, Soltész Elemér jelenti, miszerint a nagybányai ev. ref. egyház vallástanítójának, Sólyom Ferencznek az országos tanítói nyugdíjintézet tagjai közé föl vételét szorgalmazó kérvényét Szatmármegye kir. tanfelügyelőjének 376—1907. sz. értesítése szerint a vallás- és közoktatási miniszter 116213—1906. számú rendeletével azzal küldte vissza, hogy a nagybányai vallástanító kérelmét a fennálló törvények értelmében nem teljesíthette. Minthogy az ev. ref. egyetemes konvent elnökségéhez intézett 43776—1900. számú miniszteri átirat (lásd. 1901. évi konventi jegyzőkönyv 71. sz. a.) a vallástanítóknak s így Sólyom Ferencznek is az orsz. tanítói nyugdíjintézet

kebelébe való belépéshez a jogot minden kétséget kizárólag biztosítja, minthogy a miniszteri átiratban hangsúlyozott ama kötelességnek, mely szerint az orsz. nyugdíjintézet javára a vallástanító után a díjakat az egyház fizetni tartozik, a nagybányai egyház eleget tenni hajlandó s minthogy a vallástanítói állást is éppen a 43776—1900. számú miniszteri átirat szem előtt tartásával szervezte: nevezett vallástanító összes idetartozó okmányait azzal a kéressel terjeszti az egyházmegyei közgyűlés elé, hogy ezen ügyet az egyházkerületi közgyűlés útján az egyetemes konventhez felterjeszteni méltóztassék a végett, hogy az egyetemes konvent a 43776—1900. sz. miniszteri átiratban foglaltaknak Sólyom Ferencz nagybányai vallástanító javára érvényt szerezni kegyeskedjék.

A sérelmes miniszteri intézkedés orvoslása és Sólyom Ferencz vallástanítónak az orsz. tanítói nyugdíjintézet kebelébe felvétele végett egyházmegyei közgyűlésünk az ügyet az iratok kapcsán a főtiszt. kerület útján a mélt. konvent elé felterjeszti.

33. Sátor Dávid egyházmegyei könyvtárnok jelenti, hogy a kezelése alatt levő könyvtár két nagy szekrényt már teljesen betöltött s amennyiben az egyházmegye harmadik szekrény beszerzését határozná el, minthogy annak elhelyezésére megfelelő helyiséggel nem rendelkezik, könyvtárkezelői tisztéről lemondani volna kénytelen. Szerinte az egyházmegyei könyvtár az új parochiális könyvtárak mellett is fentartandó s czélszerűen fejlesztendő; minthogy azonban a könyvtár anyagának nagyobb része ma már teljesen kívül áll a használaton s tekintélyes tömeget tesz ki ama régibb, idegen nyelvű munkák gyűjteménye is (Kovács Lőrincz-féle hagyaték), mely a nagy közkönyvtárakra nézve némi becscsel bírhat, de jelenlegi helyén valóban csak a holt kincs szerepét tölti be: ezen forgalmon kívül eső anyag megtartására, elhelyezésére, avagy kiselejtezésére nézve az egyházmegye intézkedését kéri.

Egyházmegyei közgyűlésünk az egyházmegyei könyvtár kezelésére, fejlesztésére, esetleg kiselejtezésére vonatkozó részletes javaslattétellel elnökséget, könyvtárnokot és lelkészi aljegyzőt bizza meg s e bizottság jelentését a következő gyűlésre elvárja.

34. Mult évi közgyűlésünk a szamoskórdi lelkészlak terv- és költségvetését, mint az egyház anyagi erejének meg nem felelőt, visszautasította; egyben felhívta egyháztanácsot, mutassa ki az állapot, melyből építkezni akar, továbbá készíttessen olyan tervet, mely a jelenlegi

lelkészlak behasználható anyagán kívül 4000 koronát meg nem halad. Egyháztanács határozatilag kimondja, miszerint semmi alapot nem tud felmutatni, sőt a rendkívüli adókivetést is a 142%-os rendes egyházi adó mellett kivetetlennek tartja; éppen azért a lelkészlak építésről ez idő szerint lemond, a meglevő lelkészi lakot anyagi erejéhez mérten kijavíttatja s lehető karbantartásáról gondoskodik. Ezzel szemben lelkész a templom-alapból kíván 2000 koronát felhasználni lelkészi lak építésére, de ezt az indítványt a presbyterium nem fogadja el, miért is lelkész a határozatot egyházmegyei közgyűléshez megfelelőbbézi.

Egyházmegyénk közgyűlése a presbyterium határozatát feloldja ugyan, de lelkész indítványát sem teszi magáévá, mivel 2000 koronából lelkészi lakot úgysem lehetne építeni, hanem utasítja az egyháztanácsot, hogy lelkésszel egyetértően keressék az utat és módot, mely a kérdés helyes megoldásához őket eljuttatja s az iskola felépítése után a lelkészi lak és templom építését azonnal vegyék munkába.

35. A józsefházai egyház előjárósága előterjeszti, hogy egyházmegyei közgyűlésünk 1906. évi április 19. tartott ülésében hozott határozatával templomépítés céljaira 2765 korona 63 fillér kölcsön felvételére az engedélyt megadta. Ezen határozatot az egyházkerületi közgyűlés az 1906. évi május 15—17 napjain tartott ülésében hozott 188. sz. határozatával jóváhagyta.

Mivel azonban a templomépítés vállalatba adása csak 1906. év november 27-én volt foganatosítható, amikor is a munkás-viszonyok óriás mérvű megváltozása és az építési anyagok nagymérvű drágulása folytán a már előbb készített és aláírt eredeti költségvetés előirányzatába kitüntetett 18765 korona 63 fillér mellett vállalkozót nem kapott és a templom építés 21400 korona átalány összegért lett kiadva s így az engedélyezett 2765 K 63 fillér az építkezésre nem elegendő: ugyanazért az iránt kérelmez, engedjék meg 5000 korona kölcsön felvétele, mely kölcsön egyházi adóból fog törlesztetni és a kölcsönösszeg erejéig az egyház hívei egyetemleges jótállást vállálnak.

Az erre vonatkozó egyháztanácsi és közgyűlési egyhangulag hozott határozatokat beterjeszti.

Az egyházi előjáróságnak a mai viszonyokkal teljesen indokolt és méltányos kérelme alapján egyházmegyei közgyűlésünk az 1906. évi 34. sz. határozatát oda módosítja, hogy nevezett egyháznak 5000 korona kölcsön felvételét engedélyezi már annyival is inkább, hogy ezen kisdéd törekvő

egyház nemes törekvését előmozdítsa és az annyi belviszálykodásnak véget vessen.

Ezen határozat jóváhagyás és megerősítés végett a főtiszteletű és méltóságos egyházkerületi közgyűlésre is felterjesztetni határoztatik.

36. Olvastatik a lelkészi gyámpénztári kezelő választmány Szatmáron 1907. január 23-án tartott ülése jkvének 3. sz. kivonata, mely szerint Sátor Dávid pénztárnok beterjeszti az egyházmegyei lelkészi nyugdíjintézet 1906. évi számadását.

Bevétel	436 K 76 f.
Kiadás	400 K — f.
Maradvány	36 K 76 f.
Összes vagyon 1906. decz. 31-én	9237 K 16 f.

A számadás teljesen rendben találtatott, helybenhagyatott s az egyházmegyei közgyűlésnek bejelentetik. Jegyzette Kálmán Sándor jegyző.

Örvendetes tudomásul vétetik s közgyűlésünk a kezelő részére a felmentvényt az 1906. évi számadást illetőleg a szokott óvások fentartása mellett megadja.

37. Olvastatott az országos gyámintézeti ellenőrző bizottság Szatmáron 1907. január 23-án tartott ülése jegyzőkönyvének 1. sz. kivonata, mely szerint Bogdán Lajos, mint kezelő, beterjeszti az országos gyámintézetnek 1906. évi számadását.

Elő volt irányozva belépési járulékban mint hátralék 240 K 41 f, folyó évi belépési díjban 108 K 65 f, hátralékos tagsági díjban 466 K 63 f, f. évi tagsági díjban 1956 K 44 f és 21 K 30 f. Elő volt irányozva összesen 2793 K 43 f.

Hátralékban befizettetett 641 K 16 f, f. é. belépési járulékban 37 K 50 f, f. é. tagsági díjban 1340 K 35 f és így a 12 K 03 f késedelmi kamattal együtt befolyt 2031 K 06 f, hátralékban maradt 774 K 42 f.

A felmutatott 7 drb nyugta szerint a magyar orsz. földhitelintézet-hez beküldetett 2106 K 26 f, tehát 75 K 20 fillérrel több lett elküldve.

Az országos gyámintézeti ellenőrző bizottság az 1906. évi számadásokat részletesen átvizsgálván, azt teljesen okmányolva rendben találta s Bogdán Lajos kezelőnek a felmentvényt a szokásos óvások fentartása mellett megadja. Jegyzette és kiadta Kálmán Sándor, a bizottság jegyzője.

A jelentés tudomásul vétetik, tagok felhivatnak a hátralékok pontos befizetésére s közgyűlésünk kezelő részére az 1906. évi számadást illetőleg a szokott óvások fentartása mellett a felmentvényt megadja.

38. A nagykolcsi egyház tanácsa 1907. január 7-én tartott tanácsülésben azon kegyeletos határozatot hozta, hogy a templom falába emlékeztetnek okáért, úgy, mint ez általános szokás, az ez időbeni lelkész és gondnokok neveivel egy emléktábla helyeztessék el a következő felírással: Épült Isten dicsőségére az 1906. évben, Tóth Dániel lelkész, Kocsis György és Kocsis Lajos gondnokok idejében.

Ezen egyhangulag hozott határozatot az egyház tanácsa 1907. február 10-én tartott gyűlésében 9. sz. a. hozott határozattal egyhangulag megsemmisítette azon indokból, hogy ők is annyit dolgoztak azon a templomon, mint a gondnokok, tehát nem indokolt egyeseknek a kiűntetése. Ezen megsemmisítő határozat ellen Tóth Dániel lelkész felebbezést jelent be.

A felebbezés visszautasítatik, mert a felebbezés tárgya közvetlenül az egyház belügye lévén, egyházmegyei közgyűlésünk nem tartja magát illetékesnek ezen ügyben intézkedni s határozatot hozni s egyáltalában feleslegesnek tart minden olyan külső jelzések alkalmazását, melyek az Isten dicsőségére emelt templomok ékességéül nem szolgálnak.

39. A kispaládi lelkész és gondnok az egyháztanács megbízásából a következő jelentést és kérést terjesztik be: „Sok kellemetlenséggel járó templomépítési helyzetünkben azon körülmény is bekövetkezett, hogy az ellenőri szakértelemmel ellenkező méretek miatt a templomi székek beállítása lehetetlen. Ez okból felelősségre hívtuk fel a vállalkozót, főleg azzal indokolva, hogy a közvetlen érdekéből vele gyakorolt kisegítő szívességünk következtében történt meg az, hogy egy nagy részben hasznavehetetlen anyagnak az árát kifizettük; az ellenőrt pedig azért, mert tisztével mintegy visszaélve, a hibás méreteket ő adta az asztalosnak. S a felelősséget, mint 3 vessző és 4 vessző alatt csatolt levelök igazolja, mindketten megtagadják, visszautasítják, mely magatartást mi egy újabb, velök 2 vessző alatt közölt határozatban szintén visszautasítottuk.“

Az állapotot még aggasztóbbá teszi, hogy a villámhárító nincs felszerelve, az ablakok vasrámai csak cementtel vannak befoglalva s bedüledézzel fenyegetnek, továbbá a munka megkezdésének — figyelmeztetésök dacára — még eddig semmi jele.

Kérik a jelentés tudomásul vételét s ugyanakkor kérik, hogy az egyházmegye segítségükre menve, a vállalkozóra aként hasson, hogy az felelősségének tudatára ébredve, szűnjék meg már negyedik évre kötelezettségével könnyelműsködni; ugyszintén az ellenőrt is kérik meg-

győzni arról, hogy az ő vállalatát is visszautasíthatatlan felelősség terheli.

Egyházmegyei közgyűlés a jelentésben foglaltakat sajnálattal veszi tudomásul, nem lévén birói és végrehajtói hatalma a vállalkozóval és ellenőrrel szemben, egyháztanácsot a köztörvény oltalma alá utalja; a további kellemetlenségek lehető elkerülése szempontjából szoros figyelmébe ajánlja egyháztanácsnak, hogy a szerződés pontozatait a törvényes következmények terhe alatt mind maga betartsa, mind a vállalkozóval és ellenőrrel betartassa. Azon legyen az egyháztanács mint építető bizottság, hogy vegye elejét a tervtől való bárminemű eltéréseknek s ezzel vágja utját a bekövetkező kellemetlenségeknek és visszaéléseknek.

40. A kispaládi egyház előjárósága az 1902. szept. egyházmegyei gyűlésen 100. sz. a. tárgyalta kérelmét 4000 korona tökesegély tárgyában megújítja, kérvén a közgyűlés meleg pártfogását az országos közalapi bizottság elé terjesztendő javaslatában.

Minthogy az egyetemes konvent 1904—42. számú határozatában világosan ki van mondva, hogy az 1903—1908. években segélyezendő egyházakról készített tervezetbe föl nem vett egyházak kérvényét 1908. végéig az egyházkerületek föl se terjeszszék; minthogy Kispalád az 1908. év végéig segélyezendő egyházak közé fölvéve nincs: közgyűlésünk a kérelem fölött napirendre tér s a kispaládi egyházat utasítja, hogy amennyiben tökesegélyért folyamodni akar, idevonatkozó s kellően fölszerelt kérvényét az 1908. évi őszi egyházmegyei közgyűlésre terjeszsze be.

41. A magyar protestáns irodalmi társaság és a tiszántuli ref. egyházi értekezlet Hajduböszörmény városa és a hajduböszörményi ref. egyház együttes meghívása folytán ez évi közgyűlését Hajduböszörményben tartja, mely alkalommal a magyar evangéliomi ref. egyesület is összejövetelt tart; ezen ünnepségekre a rendező-bizottság egyházmegyénket is meghívja.

A tisztelettel vett meghívás alapján egyházmegyei gyűlésünk felhívja ezen egyházmegye összes lelkészeit és képviselőit arra, hogy akik a fentebb jelzett gyűléseken megjelenni óhajtanak, ebbeli szándékukat az esperesi hivatalnál e hó 28-ig jelentsék be, hogy esperes úrnak alkalma és ideje legyen a jelentkező vendégeket a hajduböszörményi lelkészi hivatalhoz

május hó 1-ig szintén bejelenteni s ezáltal a rendező-bizottság azon eljárását, hogy a vendégek részére kedvezményes vasuti jegyeket eszközöljön ki, megkönnyíteni. A részletes program a főjegyzőnél bármikor megtekinthető.

42. A hiripi egyház presbyteriuma az iránt folyamodik, hogy felekezeti iskoláját egyidőre beszüntethesse, iskolaépületét, telkét állami iskolának 10 évre haszonbérbe adhassa.

Kérelmét azon kényszerhelyzettel igazolja, melybe az állam juttatta az által, hogy Hirip községébe állami iskolát építtetett s azt a mult tanév elején két tanerővel meg is nyitotta, a ref. tanítótól az államsegélyt megvonta, a korpótlékhoz való jogát felfüggesztette; az egyház tagjai pedig sokkal gyarlóbb anyagi viszonyok közt élnek, sokkal szegényebbek, mintsem az így megcsonkult tanítói fizetést a törvényes minimumra kiegészíthetnék, tanítói fizetést, iskolát a törvény szigorú kívánalma szerint ily helyzetben fenttarthatnák: kénytelen azért presbyterium iskolája ideiglenes beszüntetését s hasznosíthatás céljából az iskolaépületnek állami iskola részére bérbeadását már azért is kérni, mert féltő, hogy ha az ev. ref. egyház nem adja, a gör. kath. iskolával köt a tanfelügyelőség szerződést.

Nem akarnak a hiripi ev. ref. egyház tagjai felekezeti iskolájukról végképpen lemondani, csupán időt akarnak nyerni az anyagi megerősödére; ugyanis a kántortanítói földeket bérbeadni s a bérösszeget mindaddig kamatoztatni számítják, míg oly tőke fejlődik belőle, melyből a felekezeti iskola minden nagyobb megerőltetés nélkül visszaállítható lesz. Beterjesztik ide vonatkozólag úgy az egyháztanács, mint az egyházi közgyűlés beleegyező határozatát, ugyszintén a tanfelügyelővel kötött bérszerződés megerősítésre váró három példányát. Az iskola haszonbérbe adásának feltételül kikötni kívánják, hogy jelenlegi tanítókat, Ács Eleket az állam vegye át s hogy a haszonbéri összegért az állam nevezett tanítót és az utána következő tanítókat kötelezze a kántori teendők elvégzésére. E tekintetben a tanfelügyelő ígéretét bírják.

Utastja egyházmegyei közgyűlés a hiripi egyházat, miszerint kellően okmányolt felterjesztést intézzen a vall. és közokt. miniszterhez és ismételten kérje tanítója állami fizetésekiegészítésének és korpótlékának folyósítását azon az alapon, hogy Hiripen a gyermekek beiskolázása az ev. ref. iskola fentartása nélkül nem történhetik meg. Vesse latba az egyház minden erejét, kövessen el minden tőle telhetőt, hogy felekezeti iskoláját továbbra is megtarthassa.

43. Olvastatott a nagybányai ev. ref. egyházmegye államsegélyosztást véleményező bizottságának 1907. ápril 23-án Krassón tartott gyűlésében felvett jegyzőkönyv.

1. Bizottsági elnök nt. Balogh István lelkész ur helyettes bizottsági tagnak felkéri a jelen levő nt. Ferenczy Imre lelkész urat s a jegyzőkönyv vezetésére felhívja Sinka Lajost.

2. A segélyezés ügyében beadatott öt kérvény, u. m. garbolczi, pálfalvai, dobrácsapátii, kakszentmártoni és rozsályi egyházak részéről.

Kérelmezők közül a garbolczi egyház 1000 korona nagy segélyért esedezik, mivel a jövő tavaszon iskolaépítéshez fog s a saját erejéből képtelen az építkezést eszközölni s így iskoláját továbbra is fentartani.

Miután a garbolczi egyház kérő íve a szabálynak megfelelően felszerelve van s a kimutatásokból teljesen kitűnik — amint az köz tudomásu dolog is — hogy ez a kis egyház a maga erején iskoláját meg nem építheti, pedig a közelebbi öt év alatt 2800 korona értékben részint ingatlant szerzett, részint beruházásokat eszközölt: bizottság az 1000 koronás segélyre ajánlja, mely segély az építkezés foganatba vételének alkalmával részére utalványozható.

3. A többi folyamodó egyházak részben iskolaügyök rendben tartása, részben egyházi építkezések, épületjavítgatások költségeinek fedezése céljából, vagy építkezésből fentmaradt adósságtörlesztésre kérik a kisebb összegű segélyosztalékot.

Megjegyzi azonban bizottság, hogy a pálfalvai kérvényhez egyetlen íven van kimutatás csatolva, mely részletezi és feltünteti ugyan e kis egyháznak teljes állapotát s ez alapon ajánlja is a bizottság 400 koronás segélyre; de kötelességszerűleg az egyházmegye bölcseségére bízva annak eldöntését, hogy a szigoruan megszabott formától el lehet-e tekinteni az esetben, ha különben a lényeg az egyszerű kimutatásból is kitűnik?

A kakszentmártoni egyház kérvénye mellékletek nélkül adatott be s bár ennek az egyháznak szegénysége ismeretes és a kérő ívből kiolvasható, mégsem lehet a szabálytól teljesen eltekinteni s bizottság a kérvény visszaadását javasolja azon hozzáadással, hogy utólagos felszerelés mellett 200 korona segély részére megszavazható.

Rozsályi egyház részéről minden részletezés nélkül egyszerű kérvény adatott be, melyből az tűnik ki, hogy részint 80 koronáért kibérelt iskolaterem bérleti összegének fedezésére, részint lelkészlakon istállóépítés költségeinek pótlására kéri a támogatást.

Mivel a felszerelés teljesen hiányos, amennyiben mellékletek nincse-

nek és miután nagyobb szükséggel küzdő egyház áll vele szemben: bizottság ezuttal nem ajánlhatja segélyre.

A dobrácsapátii egyház dűledező temploma javítására, illetve a felmerülő költségek pótlására kéri az egyik 400 koronás segélyt.

Bizottság 400 korona segélyre ajánlja.

Kelt mint fent. *Balogh István* biz. elnök, *Ferenczy Imre* helyettesített biz. tag, *Sinka Lajos* biz. jegyző.

Egyházmegye az 1000 koronás segélyre felveszi Garbolczot azzal, hogy a jövő tavasszal az iskolája építését megkezdje; akkor utaltatik ki e segély részére, ha az építést megkezdette.

Kakszentmárton, Pálfalva 400—400, Dobrácsapáti 200 korona segélyre felvették.

44. Egyetemes konvent intézkedése folytán az egyházkerületnek 258—1906. számú határozatában fölhivatk az esperesek, hogy a Bocskai-ünnepély alkalmából gyűlt s a kiadott kép és füzetek árából befolyt összegből létesítendő Bocskai-alap célja és rendeltetése felől egyházmegyéjükkel tárgyalassanak és egyházmegyéjüknek e tárgyra vonatkozó javaslatát és véleményes jelentését terjeszszék föl.

Egyházmegyénk a Bocskai-alapra eddigelé befolyt s ez után begyűlendő összeget oly célra kívánja fordítani, mely míg egyrésről az egyetemes ref. egyház célját szolgálja, addig másfelől a nagy férfiu emlékét is méltóképpen megőrzi; ilyen nemes célul a Debreczenben létesítendő s az egész hazai protestantizmus érdekét szolgáló ref. egyetemet tekinti, éppen azért a begyűlt összeget *Bocskai-alap* czimen örök alapítványképpen, mint az egyetemes ref. egyház alapítványát a debreczeni egyetem céljára átutalni véleményezi.

45. Olvasatnak a Tanügyi Bizottság Szatmáron, 1907. ápr. 10. tartott gyűlésének egyházmegyei közgyűlésünk intézkedését igénylő javaslatai.

a) *Mikolában* az iskolalátogatók a tankötelesek részéről nagymérvű mulasztást tapasztaltak, a félévi vizsgáról husznál több növendék hiányzott, minek főoka a községi előjáróság elnézése. Az iskola szűk, alacsony; a felszerelés is sok kívánni valót hagy fenn.

Egyházmegyei közgyűlésünk felhívja a lelkészt, mint iskolaszéki elnököt, hogy a községi előjáróságnak a mulasztások büntetése körül tanúsított hanyagsága miatt a szolgál-

birói hivatalnál tegyen jelentést; az egyházi előljárást pedig komolyan figyelmezteti, hogy az iskolaépület jó karban tartásáról, a szükséges taneszközök beszerzéséről lelkiismeretesen gondoskodni a törvényes következmények terhe alatt tartsa kötelességének.

b) *Rozsályban* az iskola bérelt házban van elhelyezve; törzskönyv, felvételi és mulasztási napló, taneszközök nincsenek. A tanítás rendszertelen, tananyag kimutatást nem találtak a látogatók.

Utasítatik az egyháztanács, mint iskolaszék, hogy az iskolát szellemileg és anyagilag megfelelő karba hozni törekedjék, annyival inkább, mert a rozsályi iskolánál ezeket a szomorú állapotokat ugyszólván évről-évre tapasztalja a látogatóság.

c) *Uszkában* az iskola szellemi állapota jó; azonban a tanterem szűk, az iskola taneszközökkel ellátva nincs; a mulasztók a községi előljárást hanyagsága miatt nem büntettetnek.

Egyházmegyei közgyűlésünk utasítja az egyházat, hogy az iskola tantermének kibővítésére a szükséges intézkedéseket haladéktalanul tegye meg s az iskolát taneszközökkel szerelje föl; lelkes pedig a községi előljárásnak a mulasztások körül tanúsított hanyagságáról a szolgabírói hivatalnál tegyen jelentést.

d) A *nagypaládi* iskola felszerelése hiányos; nincsenek térképek, természetrajzi táblák; nincs számológép, beszéd- és értelemgyakorlati vezérkönyv, látogatási napló, víztartó. Az iskolaterem tisztogatását a gyermekek végzik; fűtőanyagról a gyermekeknek kell gondoskodniok.

Egyházmegyei közgyűlésünk elkötelezi a nagypaládi egyházat, hogy a felsorolt hiányokat haladéktalanul pótolja; az iskolát elegendő fával lássa el s a tanterem tisztogatását e végre fogadott szolga által eszközöltesse.

e) *Szamoskőrődon* az iskola roskadozó, a tanterem szűk; a különben tehetséges tanító gyöngé eredményt mutatott föl.

Egyházmegyei közgyűlésünk fegyelmi eljárás terhe alatt kötelezi a szamoskőrődi egyháztanácsot, hogy többrendbeli égető szükségletei között az iskola kibővítésére, illetőleg új és megfelelő tanterem építtetésére a kezdő lépéseket haladéktalanul tegye meg; amire az egyház a maga erején nem képes, azt segélygyűjtéssel eszközölje; egyáltalán adja jelét már az előljárást, hogy az egyház és iskola ügyét szíven

viseli, azért áldozatot hozni és munkálkodni akar! A tanító is igyekezzék kötelességét a multból ismeretes képessége szerint az áldatlan állapotok daczára lelkiismeretesen betölteni, hogy komolyabb eszköz alkalmazása ne váljék szükségessé.

f) *Adorjában* az iskola fölszerelése hiányos, tankönyvül nem egyházkerületünk kiadványai is használtatnak.

Utasítatik az iskolaszék, hogy a hiányzó fölszerelést haladéktalanul pótolja, a tanító pedig fegyelmi eljárás terhe alatt eltiltatik attól, hogy az iskolában tankönyvül egyházkerületünk kiadványain kívül más könyveket használjon.

g) *Patóházán* az énektanítás nagyon el van hanyagolva. Az éneklést az állami tanító tanítja, ki azt állítja, hogy erre nem is köteles.

Minthogy az egyházi énektanítás elhanyagolása a leendő egyháztagek vallásos érzületére igen káros hatással lehet, fölkéri és megbizza közgyűlésünk Szabó József és Tóth Mór tanácsbírákat, hogy a patóházai egyház előljáróságával egyetértve, az énektanítás körül évek óta mutatkozó elszomorító jelenségeket a lehetőségig megszüntetni buzgólkodjanak s eljárásukról esperes urnak még ez év folyamán jelentést tegyenek.

h) A tanügyi bizottság amaz indítványait, hogy 1) az egyházmegyei tanterv dolgoztassék át; 2) az iskolalátogatásokról adandó jelentésekre nézve, azok teljessége kedvéért bizonyos zsinórmérték állapíttassék meg; 3) az írásbeli fogalmazás tanítása minden iskolában szigorúan megköveteltessék; 4) állapíttassék meg, mely tantárgyak azok, melyek megfelelő vezérkönyvek használata mellett tankönyvek mellőzésével lennének taníthatók :

egyházmegyei közgyűlésünk helyesléssel veszi tudomásul s e pontozatok kidolgozásával Sátor Dávid, Sinka Lajos, Imre Károly, Fábíán István tanügyi bizottsági tagokat bizza meg azzal, hogy munkálatukat a tanügyi bizottsághoz s annak idején az egyházmegyei közgyűléshez terjesszék be.

46. A görbedi leányegyházban eddig az volt a szokás, hogy vasárnap délelőtt istentiszteletre az aranyosmedgyesi anyaegyház templomába mentek át a hivek, havonként egyszer azonban a felügyelő lelkész a leányegyház templomában is tartott istentiszteletet; míg a vasárnapi és ünnepi délutáni istentiszteletet minden esetben a leányegyház tanítója végezte predikációval. Most a leányegyház közönsége

1907. ápril 14. tartott presbyteri és közgyűléséből az iránt kérelmez, hogy mivel főként az idősebb egyháztagokat, de a gyermekeket is a gyakori rossz időjárás és a rossz utak akadályozzák az anyaegyház templomának rendes látogatásában, engedje meg az egyházmegyei közgyűlés, hogy jövőre a felügyelő lelkész által havonként egyszer tartott istentiszteleten kívül a többi vasárnap délelőtti istentiszteleteket tanító láthassa el a leányegyház templomában predikációval; a vasárnapi és ünnepi délutáni istentiszteleteket pedig ugyancsak tanító végezze imádsággal. Egyszersmind tanító részére vasárnap délelőtti istentiszteletek végzéséért 40 K javadalmat ajánl fel az egyház, mely összeg az adófizető egyháztagokra egyenlően 1—1 koronában vettetik ki s annak netalán szükséges pótlásáról az egyház pénztára gondoskodik, ugyanazt illetvén az esetleg fenmaradó többlet is.

Egyházmegyei közgyűlésünk a görbedi leányegyház kérelmének helyt ad s megengedi, hogy a felügyelő lelkész ezután is havonként egyszer a leányegyház templomában végezvén a vasárnap délelőtti istentiszteletet, a többi vasárnapokon 40 K javadalom fejében a tanító végezze azt délelőtt predikációval, délután pedig imádsággal.

47. Az egyházmegyei gondnoki hivatal részére szükséges egy hivatali bélyegző.

Midőn e bélyegző szükségét egyházmegyénk elismeri, utasítja pénztárnokot, hogy e bélyegzőt esperes ur közbejöttével készíttesse el.

48. Bodnár János kakszentmártoni lelkész hivatkozva 49 éves lelkészi szolgálatára, 77 éves korával együtt járó testi és szellemi fogyatkozásaira, állandó betegeskedésére, a káplántartás engedélyét és az 500 K káplántartási segély kieszközlését kéri egyházmegyei közgyűlésünktől.

Részvétellel értesül közgyűlésünk az Ur tisztos és hűséges szolgájának magas életkorával járó elerőtlenedéséről, munkaképtelenségéről s midőn részére a káplántartási engedélyt készségesen megadja, egyben felhívja, hogy a segédlelkésztartási illetményért a segédlelkész beállítása után az esperesi hivatal útján kérelmezzen a főtiszteletű kongrua-bizottságnál.

49. Olvastatott a számvizsgáló bizottság 1907. ápr. 10. Szatmáron tartott gyűlésének jegyzőkönyve, mely szerint

a) Bizottság első sorban Sátor Dávid e. m. könyvtárnok 1906. évi számadását vizsgálja meg s annak tételeit a nyugtákkal s ellennyugtákkal összehasonlítva, a bevételt 187 K 90 fillérben, a kiadást 182 K 58 fillér-

ben, a maradványt 5 K 32 fillérben helyesen feltüntetettnek találja, a könyvtárnoknak elismerését fejezi ki s őt a szokásos fentartás mellett az 1906. évi számadás terhe alól fölmentendőnek véleményezi.

b) Hasonlóképpen megvizsgálta bizottság az e. m. közpénztárnok 1906. évi számadását is és azt 6395 K 40 f bevétellel, 6178 K 30 f kiadással, 217 K 10 f maradvánnyal helyesnek találta s pénztárnokot elismerés és a szokásos fentartás mellett fölmentendőnek véleményezi. Vagyoni állás 1906. decz. 31-én értékpapírokban, kötvényekben, követelésekben s készpénzben 11017 K 50 f, letétekben 657 K 49 f.

Egyházmegyei közgyűlésünk az 1906. évi könyvtárnoki és pénztárnoki számadás megvizsgálásáról szóló bizottsági jelentést tudomásul veszi s úgy Sátor Dávid könyvtárnokot, mint Nagy Lajos közpénztárnokot az 1906. évi számadás terhe alól elismerése és a szokásos óvások mellett fölmenti.

50. Egyházmegyei közgyűlésünk 1906—77. számú határozatával az aranyosmedgyesi egyház előljárósága által Szacsvai Sándor és a báró Wesselényi családtól ajándékba kapott belső telekre kötött üzleti szerződést, az arra vonatkozó összes iratokat egyházmegyei ügyészünknek kiadatni rendelte, hogy a szerződést átvizsgálva, azt a politikai hatóság jóváhagyásával ellátva egyházmegyei közgyűlésünkhöz újból terjeszse vissza.

Ezuttal előljáróság a politikai hatóságtól nyert egyenes utasítása folytán azon kérelemmel járul közgyűlésünkhöz, hogy az ajándékba kapott s az aranyosmedgyesi 198. sz. tjkvben 486. hrsz. alatt felvett birtokra vonatkozó, 1906. aug. hó 18-án kelt szerződést első sorban egyházmegyei közgyűlésünk hagyja jóvá, mely után a politikai hatósághoz fog további eljárás végett beterjesztetni.

Az előljáróság méltányos kérelmének hely adatik és az ajándékba kapott birtok értékesítése tárgyában kelt szerződés egyházmegyei közgyűlésünk által jóváhagyatik s ezen határozat az iratokkal együtt megerősítés végett a főtiszteletű és méltóságos egyházkerületi közgyűléshez felterjesztetik.

51. A missziói bizottság az egyes körökből beérkezett jelentések és kimutatások alapján összesített jelentését és előterjesztéseit a következőkben adja elő.

a) Jelentés.

1. *Avasi kör.* Kiterjed 10 szórványra 198 lélekkel. Lelkész Széll György avasujvárosi lelkész, ki 13 ízben fordult meg a misszió területén.

Istentiszteletet tartott — mindenkor vasárnap vagy nagy ünnepeink másodnapján délelőtt — 12 izben, tehát havonta egyszer. És pedig Felsőfaluban a kör központján 11-szer, köztük a három nagy ünnep másodnapján urvacsoraosztással egybekapcsolva, hol a résztvevők száma 18—48, az urvacsorával élőké pedig 12—23 közt váltakozott egy-egy alkalommal; egyszer pedig az avasujvárosi hegyen nagyszámu hitfeleink jelenlétében. A tizenharmadik izben temetett predikációval Felsőfaluban a kallóban. Ezenkívül a kántor temetett hármat s így az összes temetés volt 4. Keresztelt 5-öt. Felsőfaluban a vallástanítást az 1905—6. iskolai évben Szőnyi Ilona állami el. iskolai ref. vallásu tanítónő végezte az áll. el. iskolában 12—14 növendéknek, az ő szabadságolása után pedig nov. és decz. hóban lelkész végezte az istentiszteletre megjelent 6—7 gyermeknek. Hitfeleink közt kiosztott Téli Ujságot és Koszoru füzetet 10 dbot. Felsőfaluban az imaházi alap 3759 K 03 f, mely részint szövetkezeti betétkönyvön, részint — kis részben — kötvényen van elhelyezve. Imaházi terv készítettett 120 korona költséggel. Perselypénz volt 12 K 66 f. Táblás kimutatása, utazási naplója rendben, utóbbi láttamozva van. Elszámol 300 K költséget ugyanannyi missziói segélylyel szemben.

2. *Erdődi kör.* Lelkek száma Erdődön 250. Lelkész Papolczy Károly szatmárhegyi agg lelkész helyett Batta Miklós s. lelkész. Megjelent Erdődön 5 izben. A három nagy ünnep alkalmával urvacsoraosztással egybekötve istentiszteletet tartott, 1 izben közigazgatást, 1 izben temetést végzett. Urvacsorázók száma volt egy-egy alkalommal 15—20. Erdődön imaházi helyiség van. Van 1031 K készpénze az ottani takarékbán elhelyezve. Panaszolja, hogy a mult évben megindult azon mozgalom, mely egy államsegélyes ref. iskola felállítására irányult, nehezen mehet előre hitfeleink szegénysége miatt; ily iskola nélkül pedig a ref. gyermekek még mindig a róm. kath. iskolába járnak, hol kath. szellemet oltanak beléjük, vallásos oktatásukat pedig csak a szülék végezhetik. Táblás kimutatása hiányos, amennyiben csak Erdődöt mutatja ki, a szórványokat pedig nem, ott is csak a magyar, illetve ref. vallású lelkek számát, az idegen nemzetiségűekét és más vallásuakét pedig nem. Utazási naplója láttamozva van, azonban 1907. jan. és febr. hónapi látogatását is magában foglalja. Ezeknek adatai — mint nem az 1906. évre tartozók — a fenti kimutatásból kihagyattak. Elszámol 120 K költséget, szemben a 100 K missziói segélylyel.

3. *Krassói kör.* 62 lélek. Lelkész Ferenczy Imre krassói lelkész, ki 7 izben fordult meg a körben. Kiosztott bibliát 6-ot, egyéb vallásos

iratot 12-t 7 K értékben. Vallást tanított 1, rendes istentiszteletet tartott 4, temetett 1 izben. Esketett a szórványból az anyaegyházban 1 párt, confirmált 2-t, kiket maga látott el lakással és kosztal. Tanköteles volt 7, kik közül 2 járt az anyaegyház iskolájába, a többi vagy sehova, vagy ami még rosszabb, oláh iskolába járhatott. Mint a multban, úgy ezután is azon buzgólkodik, hogy vagyonosabb krassói hívei egyet-egyet a tankötelesek közül elfogadjanak, de teljes sikert a nehéz idő miatt nem remélhet. E célra pedig a missziói segély nem elegendő. Táblás kimutatása hiányos annyiban, hogy nem mutatja ki egyenként, külön-külön az egyes szórványok népmozgalmi adatait. Utazási naplója rendben s láttamozva van. Elszámol 222 K 40 f költséget, szemben 200 K missziói segélylyel.

4. *Nagybányai kör.* 7 szórványban 216 lélekkel. Lelkész Soltész Elemér nagybányai lelkész. Megfordult a körben 12-szer. Predikált 4, urvacsorát osztott szintén 4 izben, keresztelt 11-et, confirmált 2-t, esketett 1 párt, temetett 6-ot. Kiosztott 3 bibliát. Erdőszádán ref. iskola és tanító van. Az iskolába járt 8 ref. 28 gör. kath. 1 zsidó. A hivek egyh. adó czimén 45 koronát fizettek; perselypénz gyűlt 6 korona 84 fillér. Gróf Degenfeld Sándor egyh. főgondnok a tanító fizetéséhez 300 koronát és tüzfát ad, a gyermekeknek pedig karácsonkor és vizsga alkalmával többrendbeli ajándékot, könyvjutalmat. A borpataki (Nagybánya város határában) községi elemi iskola államosítottván, a vallástanítást Sólyom Ferencz vallástanító kántor végzi hetenként 2 órán, az állam által adandó hitoktatási díj fejében, fuvar költségét pedig a nagybányai egyház pénztára fedezi. Táblás kimutatása, utazási naplója rendben s utóbbi láttamozva van. Elszámol 300 K missziói segélylyel szemben 231 K kiadást.

b) Előterjesztések.

1. Bizottságunk örömmel látja a betérjesztett jelentésekből és kimutatásokból, hogy missziói lelkészeink az 1906. évben híven gondozták a missziói körök és hitfeleink vallás-erkölcsi és anyagi érdekeit s felkeresvén, buzgólkodtak összeszedni az elszórt csontokat s ígehirdetősökkal s egyéb természetű munkájokkal életet lehelleni azokba s felkelteni s erősíteni bennök a ref. öntudatot, a magyar nemzeti érzést s ez által megtartani őket magyar ref. egyházunknak és nemzetünknek. Hogy azonban ebbeli működésök még hathatósabb legyen: felhivandónak tartja bizottság egyházmegyénk által is a missziói lelkészek figyelmét arra, hogy az egyes hitfelek anyagi és megélhetési viszonyai iránt

is érdeklődjenek s őket e tekintetben is tanácscsal és utbaigazitással lássák el, hogy ama paizsos férfiú, a szegénység sőt inség és nyomor minél inkább vesztvén erejét s enyhülvén, annál kevésbé kísérthesse annak nyomása őket — a más felekezetek és idegen nemzetiségek között elszórva élés-okozta soknemű érdekek csábításai mellett — hitőknek s nemzetiségőknek megtagadására.

Kérjük az illető missziói lelkészeket utasítani, hogy egyrésről csak a polgári év adatait vegyék fel jelentéseikbe s kimutatásaikba; másrésről pedig minden egyes szórványt jegyezzenek be a táblás kimutatásba, akár van ott ref. lélek, akár nincs és ha van: minden egyes szórványban mutassák ki a magyar és más nemzetiségű, illetve a ref. és más vallású lelkek számát, melyeket összegezve kitűnjék, hogy az egész misszióban és külön-külön az egyes szórványokban hány magyar és ref. lélek van és hány idegen nemzetiségű és más vallásúval szemben.

Ezen észrevételünk, illetve javaslatunk megtétele után kérjük a Nt. és Tek. Közgyűlést, hogy az egyes körök állapotáról szóló ezen bizottsági jelentésünket és összesített táblás kimutatásunkat jóváhagyólag tudomásul venni és illetékes helyére felterjeszteni méltóztassék.

2. Az egyh. ker. közgyűlés 1906—259 a) sz. végzésében foglalt felhívás alapján javasoljuk, hogy e. m. közgyűlés tegyen felterjesztést illetékes helyre az iránt, hogy Felsőbánya központtal egy új missziói kör létesíttessék. Ennek létesítését indokolja és szükségessé teszi az a körülmény, hogy Felsőbánya anyaegyházunk 7 szórványában 6903 más vallású és idegen nemzetiségű lakos (tehát az avasujvárosi kört kivéve, a többi 3 missziói körnél több idegen nemzetiségű) között 87 hitfelünk van kitéve a felekezeti és nemzetiségi veszélynek, akik közül a legnagyobb rész, 70 lélek, Alsó- és Felső-Kapnikbánya telepeken, Felsőbányától 21—25 kilométer távolságban lakik. E 2 helyen állandó lelki gondozásra volna szükség, amit egy missziói káplán végezhetne csak. Ez állás szervezéséhez a felsőbányai egyház most is hajlandó hozzájárulni 4—500 korona évi segélylyel, ha a Konvent erre 600 korona állandó évi segélyt ad.

Miután e. megyénk s a kerület ajánlása folytán a Konvent is megemlékezik egy Felsőbánya központtal szervezendő missziói körrel (1900. évi konv. jk. 61. sz. 87. és 210. lap; 1901. jk. 274. lap) sőt ezt szervezendőnek is előjegyezte (konv. jk. 1902—81. sz. 113. lap; 1903. jk. 274. lap) és így e missziói kör létesítésének szükségét elismerte, tehát ismételve javasoljuk: sürgesse meg e. m. közgyűlés az egyházkerület útján a Konventet, hogy a felsőbányai missziói kört vagy egy állandó

kápláni állás szervezésével, vagy a lelkész részére adandó 300 K segélylyel létesíteni méltóztassék.

A már létező missziói köröknek továbbra is fentartását mulhatlan szükségesnek véleményezzük és tartjuk. *Szabó József* biz. előadó, *Széll György* biz. elnök, *Sátor Dávid* biz. tag.

Missziói bizottság jelentése tudomásul szolgál, határozati javaslatai határozati erőre emeltetnek s az egyházkerületi gyűlésre fölterjesztetni határozatnak.

52. A tisztaberki egyház rendezetlen lelkészi díjlevél-ügyének szabályszerű elrendezése végett esperes ur által, nevezett egyház kívánságára, annak kebelébe kiküldött bizottság: Nagy Elek és Tóth Mór tanácsbírák jelentik, miszerint kiküldetésök eredménytelen maradt. Sajnosan győződtek meg a felől, hogy a tisztaberki egyház a maga fentartását és boldogulását nem a saját áldozatkészségével és szorgalmával, hanem az eddigi lelkészi javadalom nagymérvű csonkításával s különösen a lelkészi földeknek, minden ellenérték nélkül, az egyház részére való elvételével czélozza elérni. A presbyterium tagjainak elfoglalt méltánytalan álláspontjához való makacs ragaszkodásán bizottság legjobb igyekezete, sőt az egyházmegye utólagos jóváhagyására támaszkodó nagylelkű engedékenysége is hajótörést szenvedett, a díjlevelet megállapítani nem lehetett.

A díjlevél megállapítása céljából a már munkálkodott bizottsághoz ügyész és egyházmegyei lelkészi főjegyző kiküldetvén, bizottságnak utasításul adatik, hogy minden adatot kutasson ki az irányban, hogy az 1875 évi tagosításkor kinek adatott a lelkész használatában levő földbirtok, mi jogon vette azt birtokába a lelkész s ha új adat merül fel, annak az alapján, különben pedig a tényleges viszonyoknak megfelelő eljárás alapján készítsen új díjlevelet.

53. A tisztaberki egyház kebelében munkálkodó küldöttség arról tesz jelentést, hogy nevezett egyház az egyházmegyei közgyűlés 32—1905. számú azon határozatának, miszerint a lelkészi állás szünetelése alatt befolyó összes lelkészi jövedelmet az adó, ártéri és egyházmegyei hátralékos tartozások törlesztésére köteles fordítani, annyiban nem tesz eleget, hogy a 30 filléres tanítói nyugdíj-járulékot s más a fenti czimletek alá nem eső tartozásokat is abból teljesít. Ilyen gazdálkodás mellett dugába dől az egyházmegyének minden igyekezete, sikertelennek bizonyul minden támogatása, annál is inkább, mert a közelebbi két év alatt maguk az egyháztagok semmit sem tettek, közmunkát, mint előző

években, nem végeztek, hanem csak a kapott segélyekre és az időközi lelkeszi jövedelemre támaszkodtak.

Egyházmegyénk közgyűlése anyagilag is felelőssé teszi a tisztaberki egyháztanácsot minden olyan kiadásokért, melyeket a hivatolt határozat keretén túl a lelkeszi jövedelem terhére teszen; egyben utasítja az ilynemű kiadásoknak a számadásból való kihagyására, törlésére. A szükséges költségeket, mint azt a közelmúltban is tették volt, saját szorgalmukkal pl. közmunka vállalással állítsák elő az egyház hivei.

54. Az egyházmegyei ügyekben tevékeny részt vett Jakó Antal elhunytá folytán

közalapkezelő bizottsági tagul Sinka Lajos választatik meg.

55. A segélyosztó bizottságba szintén Jakó Antal helyébe Ferenczy Imrét választja meg közgyűlésünk.

56. A beruházási szabályok idő- és törvényszerű módosítására egyházmegyei közgyűlés felhívja az egyet. lelkeszi értekezlet figyelmét.

57. Esperes ur hálás köszönetet mond Nagybánya város polgármesterének a terem átengedésével kimutatott szivességéért.

Közgyűlés a hálás köszönetet a maga részéről is kifejezi s erről a város nagyérdemű polgármesterét jegyzőkönyvi kivonatban értesíteni határozta.

58. Esperes ur köszönetet mond a közgyűlés összes tagjainak buzgó részvételéért, a tagok pedig az elnökségnek a példás vezetésért s ezzel a gyűlés bezáratott.

Közigazgatási bírósági ülés.

59. Özv. Kürthy Károlyné panaszára Kálmán Béla lelkészutód ellen indított beruházási és földhaszonélvezeti kereset ügyében bíróság következőleg alakult meg:

Elnökök: Széll György esperes és Helmeczy József egyházmegyei gondnok.

Bírák: Balogh István, Sátor Dávid, Szabó József, Nagy Elek, Tóth Mór, Szilágyi Tihamér.

Előadó és jegyző: Magoss Ferencz.

A szabályszerűen megidézett felek közül megjelentek: Kálmán Béla lelkész, a garbolczi egyház képviselőjében Horváth Miklós gondnok.

Előadó az ügyet részletesen ismertetvén, az érdekelt felek által kiküldött becslők megállapodásáról felvett jegyzőkönyv, valamint a szakértői vélemény felolvastatott.

Jelen volt felek meghallgatása után közigazgatási bíróság néh. Kürthy Károly volt garbolczi lelkész özvegye és Kálmán Béla garbolczi lelkész közt fenforgó beruházás és földhaszonélvezet ügyében következő

ítéletet hozta:

Özv. Kürthy Károlyné részére beruházás czimen 6 korona állapítatik meg, melynek 15 nap alatt megfizetésére Kálmán Béla lelkészutód elköteleztetik; ellenben a földhaszonélvezet czimen támasztott követelésével özv. Kürthy Károlyné elutasítatik.

Együttal kimondatik, hogy a beruházás czimen megállapított 6 korona felebbezésre tekintet nélkül végrehajtható, mert egyházmegyénk beruházási szabályzata szerint egyházmegyei közigazgatási bíróságunk végérvényesen dönt.

Indokolás:

Beruházás czimen 6. koronát kellett megállapítani, mert az érdekelt felek által közösen kiküldött bizottság ennyire értékelte a megváltást igénylő 2 drb fiatal gondoztatlan diófát; a többi fákat pedig olyanoknak találta, melyeket az előd, néh. Kürthy Károly se meg nem váltott, se nem ültetett, mivel maguktól nőttek, a *beruházási szabályzat* értelmében megváltás alá nem eshettek.

Földhaszonélvezet iránt támasztott követelésével el kellett utasítani

özü. Kürthy Károlynét, mert 1905. évről a lelkeszi földek összeségét, saját elismervénye szerint, kihasználta; az 1906. évre pedig joga már a használathoz azért sem volt, mert Kürthy Károly 1905. ápril havában halt el s mert nevezett özvegy 1905. nov. elsejétől kezdve élvezte a gyámintézeti segélyt.

60. Tárgyalás alá vétetett Méhész Jenő amaczi tanítónak az amaczi egyháztanács 23—1907. és közgyűlés 25—1907. sz. határozata ellen beadott felebbezése.

Bíróság következőleg alakult:

Elnökök: Széll György esperes, Helmeczy József egyházmegyei gondnok.

Bírák: Balogh István, Sátor Dávid, Szabó József, Nagy Elek, Tóth Mór, Szilágyi Tihamér, Sinka Lajos.

Előadó és jegyző: Magoss Ferencz.

Felek idézve voltak. Az amaczi egyház képviselőjében megjelent Asztalnok Sándor gondnok.

Méhész Jenő tanító oly kérelemmel fordult az egyháztanácsához, hogy mivel ő a részére járó 5 öl fát 9 frt 50 krajczáron (19 koronán) a mai drága faárak mellett beszerezni nem tudja: vagy szállítsa be a fát természetben az egyház, vagy adjon méltányos megváltási összeget, melyen a fa helybe szállítva bevásárolható; annál is inkább kéri ezt, mert a faár előállítására a magtári tőke kellő fedezetet nyújt s mert a faváltságot öt-öt évenként erősítette meg a kerület s az utolsó megerősítés még 1886. évben lejárt.

Egyháztanács a kérelmet, mivel az egyházi adóemelését vonna maga után, a közgyűlés elé utalta; a közgyűlés pedig az alapon, miszerint a tanító a most érvényben levő díjlevelet fogadta el, a kérelemhez hozzá nem járult, azt elutasította.

Közigazgatási bíróságunk az ügy megismertetése után következő

ítéletet hozta:

Méhész Jenő kérelmével elutasítatik, mert a részére megerősített tanítói díjlevél 3-dik pontja szerint „5 öl kemény tűzifa helyett az egyház 95 koronát köteles fizetni.”

61. Méhész Jenő amaczi tanító által megfeleltetett famegváltási ügy tárgyalása közben kitűnt, miszerint a díjlevél 3-ik pontja 5 évenként megerősítendő lett volna.

Az e tárgyban kelt ítélet áttételével megkeresi közig. bíróságunk az egyházmegyei közgyűlést, hogy ez ügyben saját hatásköréből folyólag intézkedjék.

Fegyelmi bírósági ülés.

62. A nagykolcsi egyháztanács fegyelmi ügyében bíróság következőleg alakult meg:

Elnökség: Széll György és Helmeczy József.

Szavazó bírák: Balogh István, Sátor Dávid, Szabó József, Nagy Elek, Tóth Mór, Csaba Adorján, Szilágyi Tihamér.

Előadó: Nagy Elek.

Ügyész: dr. Harcsár Géza.

Jegyző: Magoss Ferencz.

Felek idézve voltak, mindnyájan megjelentek.

Előadó az ügyet minden részletében tüzetesen megismertetvén, előadja, miszerint a nagykolcsi egyház új templom építését határozván el, egyházmegyei közgyűlés az építető bizottság javaslata szerint módosított tervét és költségvetését helybehagyta s megengedte, hogy a jóváhagyott terv és költségvetés szerint templomát fölépíthesse.

A nagykolcsi egyház közgyűlése anélkül, hogy e tárgyban az egyháztanács határozott volna, úgy intézkedett, hogy a módosított tervtől eltérően a templom 2 m. 23 cm.-rel hosszabbra építtessék — s az építés így is vitetett keresztül — mely nagyobbítással az egyháznak anyagi károsodást okoztak. A presbyterium e kérdésben állást nem foglalt, határozatot nem hozott, az egyházmegyei határozatnak érvényt nem szerzett.

Ügyészi vélemény meghallgatása után felek szólásra hívatván fel, lelkész előterjeszti, miszerint az elfogadott terv változtatását az összes egyháztagek követelték; az összes egyháztagek nyomásának presbyterium nem volt képes ellenállani, ezért nem foglalt állást, nem hozott határozatot; különben lelkész hívta gyűlésre a presbytereket, de azok ilyen viszonyok közt nem mentek el.

Az összes presbyterek kijelentik, hogy nem engedetlenségből, de jó szándékból tértek el a tervtől és hogy a terv megváltoztatása és az abból eredő költségtöbblet miatt a gyülekezet egyetlen tagja se panaszol, sőt abban mindenki megnyugodott.

Bíróság megállapítja, miszerint lelkésznek az ügyiratokból kitűnő

ama nyilatkozata, hogy a fegyelmi eljárást elrendelő végzést nem kapták, a becsatolt vétívvel meg van döntve.

Ezek után fegyelmi bíróság következőleg

ítélt:

Lelkészt a vád és következményeinek terhe alól felmenti; a presbytereket, névszerint Kocsis József, ifj. P. Kocsis György, Duczon Zsigmond, Duczon Antal, Oláh Géza, id. Imre Ferencz, Tóth Ferencz, H. Kocsis Imre és gondnokot, Kocsis Lajost az egyházi törvény 301. §. 4. 7. pontjaiba ütköző fegyelmi vétségben vétkesnek mondja ki s a 303. §. a) szerint *intésben* részesíti.

Indokok:

A beadott iratokból is, presbyterek nyilatkozatából is kitűnik, hogy lelkész figyelmeztette az egyház tagjait a terv pontos betartására, a presbyteriumot hívta egyháztanács-ülésre: ezen ténykedésénél fogva a vád és következményei alul felmentendő volt; ellenben egyháztanács azon mulasztásával, hogy gyűlést nem tartott, az egyházhatóság intézkedésének ellenszegült, a 303. §. 4. és 7. pontja szerint vétséget követett el.

Költség fel nem merülvén, a felett intézkedésre szükség nem volt. Ítélet felek előtt kihirdettetvén, belenyugvásukat fejezték ki.

63. Az uszkai egyháztanács ellen indított fegyelmi ügyben bíróság következőleg alakult:

Elnökök: Széll György és Helmeczy József.

Bírák: Balogh István, Sátor Dávid, Szabó József, Nagy Elek, Tóth Mór, Szilágyi Tihamér és Sinka Lajos.

Előadó: Sátor Dávid.

Ügyész: dr. Harcsár Géza.

Jegyző: Magoss Ferencz.

Felek idézve voltak, megjelentek.

Előadó az ügyet következőkben ismerteti: Az uszkai egyháztanács a fennálló törvényekben megszabott köteletségének, az egyházi adókimutatás, behajtás és szolgálmányok teljesítésének nem tett eleget, sőt midőn e kötelessége teljesítésére esperes ur felhívta és elkötelezte, erre is azzal felelt, hogy nem tehet és nem tesz fentemlített köteletségének eleget.

Felek mentségökre előadják: Ők nem izgatás folytán, hanem inkább a lelkészi felvilágosítás híján tévedésből jártak el törvénytelenül. Később az elmulasztott köteletségnek eleget is tettek.

Ügyészi vélemény meghallgatása után fegyelmi bíróság következő
ítéletet hozta:

Egyháztanácsot az egyh. törvény 301. §. 2. 4. és 7. pontjaiba
ütköző vétségben vétkesnek mondja ki s ehez képest a 303. §. b)
pontja értelmében *feddésre* ítéli.

Mert:

lelkész elmulasztotta kötelességét, az egyháztanácsot össze nem hívta,
egyháztanács pedig az egyházi többség intézkedésének ellenszegült
és kötelességét nem teljesítette.

Költség fel nem merülven, intézkedés szüksége fenn nem forgott.

Ítéletbe felek belenyugvásukat kijelentették s így az azonnal végre
is hajtattott.

64. Dobos József uszkai lelkész fegyelmi ügyében bíróság követ-
kezőleg alakult:

Elnökség: Széll György, Helmeczy József.

Bírák: Balogh István, Sátor Dávid, Szabó József, Nagy Elek, Tóth
Mór, Szilágyi Tihamér, Sinka Lajos.

Előadó: Sátor Dávid.

Ügyész: dr. Harcsár Géza.

Jegyző: Magoss Ferencz.

Fél idézve volt, megjelent.

Előadó az ügyet részletesen ismerteti.

Ügyészi vélemény, majd a fél nyilatkozatának meghallgatása után
a fegyelmi bíróság ezen ügyben a következő

végzést hozta:

A Dobos József lelkész ellen folyamatba tett fegyelmi eljárás
beszünttetetik.

Indokolás:

Be kellett szüntetni az eljárást, mert panaszos beadott vádját maga
is visszavonta, mert ügyész a vádat elejtette.

A felmerült 27 korona 85 fillér költség viselése egyházmegyei
pénztárt terheli.

65. Benedek József sárközujlaki tanító fegyelmi ügyében bíróság
következőleg alakult meg:

Elnökök: Széll György esperes, Helmeczy József egyházmegyei
gondnok.

Szavazó bírák: Balogh István, Szabó József, Nagy Elek, Csaba
Adorján, Tóth Mór.

Előadó: Szabó József.

Ügyész: dr. Harcsár Géza.

Jegyző: Soltész Elemér.

Felek szabályszerűen idézve voltak, megjelentek.

Bíróság a tárgyalást elrendelvén, előadó az ügyet részletesen ismerteti. Sárközüjlakról Szabó Ferencz és társai 1907. jan. 30. kelt feljelentésökben panaszt emelnek esperes ur előtt Benedek József tanító ellen, őt azzal vádolván, hogy gyermekeikkel kiméletlenül, sőt kegyetlenül bánik, azokat agyba-főbe veri, úgy, hogy azok heteken át viselik arcukon és fejükön az ütések sebeit és kékjeit. E vádat az egyháztanács hét tagja jan. 31-én kelt s esperes urhoz tett fölterjesztésben igaznak mondja. Aláírók tanító ellen a fegyelmi eljárás megindítását s tanító megbüntetését kéri annyival inkább, mert már az 1906. év folyamán az egyháztanács a gyermekekkel szemben emberségesebb bánásmódra hívta fel tanítót, ki akkor beismerésben volt s kötelező ígéretet tett, azonban bánásmódja azóta sem változott. Egyidejűleg az egyháztanács erkölcstelenséggel s hivatalos köteleességmulasztás vádjával is illeti tanítót és sürgős vizsgálatot kér. E panasz Benedek József tanítóval közöltetvén, ő a kegyetlenkedésre és erkölcstelen életre vonatkozó vádat alaptalannak mondja; ellenben beösméri, hogy egy temetés alkalmával köteleességét rosullét miatt elmulasztotta. Vizsgálat a tanító kiméletlen bánásmódjára és mulasztására vonatkozó vádat tanuvallomásokkal beigazoltnak találja.

Felek nyilatkozatra hívatván fel, kijelentik, hogy panaszukat fentartják. Panaszlott a vádak valódiságát, a temetési mulasztás kivételével, tagadja; különben a tárgyalást megelőzőleg esperes urhoz két bizonylatot adott be, melyek az iratokhoz csatoltattak.

Ügyész véleményének meghallgatása után egyházmegyénk fegyelmi bírósága Benedek József sárközüjlaki tanító ellen Szabó Ferencz és társai panaszára indított fegyelmi ügyben 1907. ápril 25. Nagybányán tartott rendes fegyelmi bírósági ülésben következőleg

ítélt:

Benedek József sárközüjlaki tanítót, panaszlottat, az egyházi törvény 301. §-ának 1. 3. 8. 10. pontjaiba ütköző fegyelmi vétségben vétkesnek mondja ki s ezért az idézett törvény 303. §. b) pontja értelmében *feddésre* ítéli s 20 K 90 f vizsgálati költségnek 15 nap alatt az esperesi hivatalhoz végrehajtás terhe alatt leendő megfizetésében elmarasztalja.

Indokolás:

Részben a panaszlott beismerésével, részben a panaszosok és az eskü alatt kihallgatott tanúk vallomásaival beigazoltatott, hogy panaszlott hivatali kötelességmulasztást követett el, a gyermekekkel szemben a rendes fegyelmezés határait túllépő, meg nem engedhető bánásmódot alkalmazott és a tanítói állás méltóságát és a közerkölcsiséget sértő cselekményeket követett el. Ennélfogva őt a hivatolt törvényszakasz alapján vétkesnek kimondani és a rászabott büntetéssel sújtani kellett. Biróság az ítélet meghozatalában tekintettel volt panaszlott ifjukorára és az iskolai tanítás terén általa elért eredményre.

A költségek megfizetésére köteleztetés a marasztaló ítélet következménye.

Ítélet felek előtt előszóval kihirdettetvén, abban mindkét részlől megnyugodtak s így a feddést az elnökség azonnal kiszolgáltatta. Az utólag beadott két bizonylat panaszlottnak kérésére visszaadatott.

Függelék.

A 8, 9, 12—14, 16—20, 27—29, 32, 34, 39, 42—44, 47, 51—64.
számokat jegyzette Magoss Ferencz.

A 21, 35—38, 41, 50. számokat Torday Imre.

Az 1—7, 10, 11, 15, 22—26, 30, 31, 33, 40, 45, 46, 48, 49, 65.
számokat Soltész Elemér.

Hitelesítettik.

Nagybánya, 1907. ápril 26.

Magoss Ferencz,
egyh. lelkészi főjegyző.

Torday Imre,
világi főjegyző.

Soltész Elemér,
egyh. lelkészi aljegyző.

Széll György,
Helmeczy József,
Csaba Adorján,
Szilágyi Tihamér,
Sátor Dávid.

Betűsoros tárgymutató.

- Aljegyzőre (világi) szavazás rendeltetik. 6.
Államsegély kiosztása. 43.
Államsegélyosztó bizottságba Jakó Antal helyére Ferenczy Imre választatik. 55.
Amaczi egyház iskoláját ne adja fel. 13.
Amaczi egyház örökség-eladási ügye fölterjesztetik. 22.
Amaczi tanítói díjlevél-ügy áttétetik az egyhm. közgyűléshez. 61.
Aranyosmedgyesi telekajándékozás fölterjesztetik. 50.
Barkász Albert felebbezésének telekmegosztás tárgyában hely adatik. 20.
Batizi belhivatalnoki fafizetés megváltása jóváhagyatik. 23.
Benedek József fegyelmi ügye. 65.
Beruházási szabályok módosítása lelkészértekezlet figyelmébe. 56.
Bocskai-perselypénzek a debreczeni egyetemre adassanak. 44.
Bodnár János káplántartási kérelme teljesítettik. 48.
Dobos József fegyelmi ügye. 64.
Egyházmegyei könyvtárnok számadása. 49.
Egyházmegyei pénztárnok számadása. 49.
Esperesi jelentés 9.
Gondnoki (egyhm.) bélyegző készíttessék. 47.
Görbedi leányegyház kérése a vasárnapi istentisztelet tárgyában teljesítettik. 46.
Gyűlés megnyitása. 1.
Gyűlési tagok igazolása. 2.
Gyűlés bezárása. 58.
Hegedüs Sándor elhunytá fölött részvét. 5.
Hiripi egyház tanítói fizetésekiegészítésért és korpótlékért a miniszternél kérelmezzén. 42.
Jegyzőkönyv hitelesítésére bizottság. 3.
Józsefházai egyház kölcsönügye fölterjesztetik. 35.
Kispaládi egyháztanács kérelme a templomépítés ügyében. 39.
Kispaládi egyház tökesegélyért jövőre kérelmezhet. 40.

- Könyvtárnok előterjesztése tárgyában bizottság. 33.
Közalapi bizottságba Jakó Antal helyére Sinka Lajos választatik. 54.
Krassói kántortanítói díjlevél pótlás végett visszatétetik. 26.
Kürthy Károlyné (özv.) beruházási és földhasználat-ügye. 59.
Lázárii Szeretet-egyesület alapszabályai megerősítettnek. 16.
Lázárii tanítói díjlevél visszatétetik. 31.
Leányegyházak képviselői napidíjat nem kapnak. 14.
Meghívó a M. P. I. T. hajduböszörményi gyűlésére. 41.
Méhész Jenő faváltság-ügye. 61.
Méhteleki egyház adásvételi ügye fölterjesztetik. 19.
Méhteleki egyház jelentése az 1000 K államsegély fölhasználásáról tudomásul vétetik. 21.
Missziói jelentések. 51.
Nagy Lajos beadványa a konfirmálás idejére nézve. 18.
Nagybányai vallástanító nyugdíj-ügye fölterjesztetik. 32.
Nagybánya város polgármesterének köszönet. 57.
Nagykolcsi egyháztanács fegyelmi ügye. 62.
Nagypalád érvénytelen szavazatáért lelkész 4 koronát fizessen. 6.
Nagypaládi kántortanítói díjlevél visszatétetik. 25.
Nagypaládi elveszett tőketartozások töröltetnek. 30.
Nyugdíjalapról (lelkészi) jelentés. 36.
Ombodi egyház örökség-eladási ügye fölterjesztetik. 22.
Ombodi építkezés a czinteremben jóváhagyatik. 27.
Ombodi rendkívüli adó és kölcsön fölterjesztetik. 28.
Országos gyámintézeti számadásról jelentés. 37.
Pálfalvai leányegyház örökség-eladási ügye fölterjesztetik. 22.
Pettyéni egyház örökség-eladási ügye fölterjesztetik. 22.
Sinka Lajos tanácsbíróvá föleskettetik. 6.
Soltész János tanácsbíró lemondása nem fogadtatik el. 8.
Szabó Kálmán kérelme áttétetik a gyámintézet választmányához. 15.
Szamoskőrödi egyháztanács határozata paplak-építés tárgyában föloldatik, a lelkész felebbezése elutasittatik. 34.
Szatmári főgymn. igazgatótanácsába Széll György esperes küldetik. 10.
Szatmári tanítónőképző igazgatótanácsába Csaba Adorján, fentartó testületébe Szabó József, Tóth Mór küldetnek. 11.
Szavazatbontó bizottság jelentése. 6.
Szavazatok megsemmisítése. 7.
Szeőke Sándor a világi aljegyzőségről lemond. 6.
Tanügyi bizottság javaslatai. 45.

Tárgysorozat megállapítása. 4.

Tisztaberki díjlevél megállapítására küldöttség. 52.

Tisztaberki egyháztanács a lelkeszi jövedelem kezelésében anyagilag felelős. 53.

Tóth Dániel felebbezése a nagykolcsi egyháztanács végzése ellen visszautasítatik. 38.

Tóth Péter fölmentési díjat nem fizet. 17.

Udvarii lelkeszi fafizetés megváltása jóváhagyatik. 24.

Uszkai egyházba belhivatalnoki fizetés tárgyában elnökség megy. 12.

Uszkai küldöttség jelentése egyházi adó-ügyben tudomásul szolgál. 29.

Uszkai egyháztanács fegyelmi ügye. 63.

